

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta

Bakalářská práce

**CYKLUS HISTORIE PLUS VE VYSÍLÁNÍ
ČESKÉHO ROZHLASU**

Markéta Petulová

Katedra divadelních a filmových studií

Vedoucí práce: prof. PhDr. Tatjana Lazorčáková, Ph.D.

Studijní program: Teorie a dějiny dramatických umění

Olomouc 2015

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci na téma *Cyklus Historie plus ve vysílání Českého rozhlasu* vypracovala samostatně, za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Olomouci 9. 4. 2015

.....

Děkuji své vedoucí práce prof. PhDr. Tatjaně Lazorčákové Ph.D. za odborné vedení, podnětné připomínky, trpělivost a věnovaný čas. Rovněž bych chtěla poděkovat Daniele Vrbové za vstřícnost a pomoc při získání potřebných informací a podkladů. V neposlední řadě chci poděkovat všem, kteří mě podporovali.

V Olomouci 9. 4. 2015

.....

OBSAH

ÚVOD	5
1. CYKLUS HISTORIE PLUS	7
1.1 Tematické okruhy a kompozice	11
2 VYBRANÉ ROZHLASOVÉ ŽÁNRY CYKLU HISTORIE PLUS	15
3 ANALYTICKÁ ČÁST	24
3.1 Denčevová Ivana: Rozdělení železnou oponou: Příběhy otců a synů	25
3.2 Vrbová Daniela: Karel Veliký.....	31
3.3 Hertl David: Leopold Lojka	35
4 SROVNÁNÍ PŘÍSTUPU TVŮRCŮ	39
ZÁVĚR	41
POUŽITÉ ZDROJE	43

ÚVOD

Hlavním předmětem mé bakalářské práce je cyklus *Historie plus*, který je vysílán od března roku 2013 na Českém rozhlasu Plus. Téma jsem si zvolila především na základě dlouhodobého poslouchání cyklu *Historie plus* a také jeho předchůdce *Historie věčně živé*. Cyklus je specifický a zajímavý nejen svým různorodým žánrovým zařazením, ale také formálním a kompozičním zpracováním, jehož důsledkem je různorodost plynoucí z velkého množství autorů, kteří se na cyklu podílejí a jejich rozdílnému tvůrčímu přístupu.

Bakalářská práce je rozdělena do čtyř hlavních kapitol. Centrem textu je analýza jednoho tematického cyklu *Historie plus*, zahrnující tři díly, a dva vybrané díly cyklu *Historie plus*.

V první kapitole se věnuji především historii a vzniku cyklu *Historie plus* a jeho návaznosti na jeho předchůdce, pořad *Historie věčně živá*. Definuji pojem cyklus a představuji tvůrčí tým, který se na přípravě cyklu *Historie plus* podílí. Při definování cyklu budu vycházet z knihy rozhlasového teoretika Josefa Maršíka *Výběrový slovníček termínů slovesné rozhlasové tvorby*. V rámci představení cyklu *Historie plus* se podrobněji zaměřím na stanici Český rozhlas Plus, která je nástupcem Českého rozhlasu 6. Zde využiji elektronického zdroje „<http://www.rozhlas.cz/stanice/portal/>“, ale také své vlastní auditivní percepci.

Dále se v první kapitole zabývám tematickými okruhy cyklu *Historie plus*, dramaturgií a jeho kompozičnímu zpracování. Důležitým informačním zdrojem se pro mne stala emailová korespondence s autorkou Danielou Vrbovou, která ochotně zodpověděla mé otázky vztahující se k cyklu *Historie plus* i pořadu *Historie věčně živá*. Ve druhé kapitole přiblížím vybrané rozhlasové žánry, které se v cyklu *Historie plus* vyskytují. Při vymezování jednotlivých pojmů jsem čerpala zejména, z již jednou zmíněného *Výběrového slovníčku termínů slovesné rozhlasové tvorby*, rozhlasového teoretika Josefa Maršíka, který výstižně definuje rozhlasové žánry, formy a užívané termíny z rozhlasové praxe. V rámci potřeby podrobnějšího popisu a rozdělení některých rozhlasových žánrů využiji také *Praktické encyklopedie žurnalistiky* Barbory

Osvaldové a Jana Halady. Dalšími publikacemi, z nichž vycházím zejména při vymezení žánru rozhlasové reportáže a rozhovoru, jsou *Teorie a praxe rozhlasové žurnalistiky* Stanislava Perknera a Leopolda Slováka, z dřívějšího vydání pak *Žánry rozhlasové žurnalistiky* Stanislava Perknera. Publikace Ladislava Perknera a Leopolda slováka *Teorie a praxe rozhlasové žurnalistiky* byla vydána v osmdesátých letech, tudíž ji poznamenala doba jejich vzniku. I přesto, že obsahuje tehdy nezbytné kapitoly o principech a funkcích socialistického rozhlasu, do teorie žánrů rozhlasové žurnalistiky tehdejší ideologie výrazněji nezasáhla.

Ve třetí kapitole analyzuji vybrané díly cyklu *Historie plus* a představuji podrobněji jejich autory, zvláště jejich biografii a tvůrčí přínos pro cyklus Historii plus. K tomuto účelu využiji novou publikaci ze Sdružení pro rozhlasovou tvorbu pod názvem *99 významných tvůrců rozhlasových dokumentů*, kterou sestavila Eva Ješutová a kolektiv autorů. U tvůrců, kteří v knize nejsou uvedeni, využiji elektronického zdroje „<http://www.rozhlas.cz/lide/plus/>“, kde jsou medailony a biografie pracovníku Českého rozhlasu Plus.

V praktické části vycházím nejen z vlastní auditivní percepce a dosavadní posluchačské zkušenosti, ale současně z poznatků načerpaných z odborné literatury. Na myslí mám především studii o rozhlasovém dokumentu a featuru rozhlasové teoretičky Andrey Hanáčkové *Český rozhlasový dokument a feature v letech 1990 – 2005: Poetika žánrů*, v níž byly inspirativní pro mé téma především příkladové studie a analýzy dokumentárních cyklů. Ze studie jsem také čerpala terminologii, která je pro analýzy děl cyklu *Historie plus* nezbytná.

V poslední kapitole vycházím z vypracovaných analýz a shrnuji v jakých formách a prostředcích jsou si autoři analyzovaných děl blízcí a čím se od sebe naopak liší.

Cílem mé bakalářské práce je představit cyklus *Historie plus* a zařadit jej, na základě formálního a kompozičního zpracování, do žánrových skupin. Dále vyjít z vlastních analýz, určit dramaturgické uchopení tvůrců a porovnat jejich přístup v rámci zpracování tématu.

1. CYKLUS HISTORIE PLUS

Dříve, než se začneme věnovat konkrétním podobám rozhlasového cyklu *Historie plus*, je potřebné vymezit blíže samotný pojem cyklus.

Slovo cyklus odkazuje významem ke své povaze, neboť pochází z řeckého *kyklos*, což znamená *kolo*, *kruh*.¹ Cyklus tedy je, jak uvádí Josef Maršík: „*Souvislá řada rozhlasových pořadů, zpravidla stejného programového typu nebo žánru (publicistických, vzdělávacích nebo zábavných) vysílaných s pravidelnou (cyklickou) frekvencí, které jsou spojeny příbuzným ústředním tématem, kompozičně, společným hrdinou nebo postavou vypravěče.*“² Každý díl cyklu je samostatným uzavřeným celkem, ale jejich obsahová vazba je na rozdíl od seriálu volnější. Jednotlivé díly nemusejí mít stejnou stopáž a nemusejí být vždy uváděny ve stejném vysílacím čase. Na cyklu se podílí větší množství autorů, kteří mají svůj vlastní tvůrčí rukopis. Z toho logicky vyplývá, že jednotlivé díly cyklu se ve způsobu zpracování liší.

Cyklus Historie plus Českého rozhlasu vznikl počátkem roku 2013 a volně tak navázal na pořad *Historie věčně živá*, který zanikl 28. února 2014. Dramaturgie pořadu je zaměřena na historické události a témata především z 20. století. Primárně se soustředí na dějinné události z českého prostředí, historickým událostem z jiných zemí a věnuje se osobnostem, které výrazněji zasáhly do našich dějin. Pořad se vysílá každou sobotu od 21:10 hodin s půlhodinovou stopáží. Dříve měl cyklus *Historie plus* padesátiminutovou stopáž, která byla počátkem roku 2014 změněna na půlhodinovou. V době, kdy byla padesátiminutová se jednalo o dva tematické bloky, které navazovaly na formu dvou posluchačsky oblíbených pořadů na Českém rozhlase 6, *Historie věčně živé* a *Zaostřeno na moderní dějiny*.³ Dřívější padesátiminutová kompozice cyklu *Historie plus* zahrnovala jeden třicetiminutový a druhý dvacetiminutový blok. U padesátiminutové *Historie Plus* bylo hlavním cílem oba díly vhodně spojit průvodním

---

¹ MARŠÍK, Josef. *Výběrový slovníček termínů slovesné rozhlasové tvorby*. Praha : Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, 1999. s. 7.

² Tamtéž.

³ Pořad přibližoval určitou historickou událost, ale také umělecká díla nebo stavby, v nichž se odrážely moderní dějiny. Zaměřoval se především na události zahraniční.

slovem.

Cyklus *Historie plus* je uváděn ve stejném vysílacím čase, a to s týdenní periodicitou, přičemž funkce pořadu je spíše vzdělávací, než zábavní. V této souvislosti je třeba zmínit, že pořad vzdělávací je jedním ze základních typů rozhlasového pořadu, který sleduje zejména didaktické cíle. Cílem cyklu *Historie plus* je tedy zprostředkovávat posluchačům pohled na osobnosti a historické události, které jsou spjaty s naší zemí, a rozvíjí tak jejich poznatky a vědomosti. Cyklus *Historie plus* je tvořen samostatnými uzavřenými díly, které na sebe nenasazují, neboť každý díl pojednává o jiné historické události nebo osobnosti. Na jednotlivých dílech se podílejí různí autoři a každý díl je samostatným uzavřeným celkem. Český rozhlas Plus se všeobecně snaží posluchači nabídnout pohled do minulosti a přiblížit osobnosti, které ve střední Evropě dvacátého století vykonaly důležitou činnost, například politickou, sociální, kulturní, aj. Dokumentuje osoby a události již minulé, oproti například stanici Dvojka,⁴ která se soustředí více na současnost a aktuálnost.

Historie plus vysílá stanice Českého rozhlasu Plus, která začala vysílat 1. března 2013, krátce po ukončení vysílání jeho předchůdce, Českého rozhlasu 6. Český rozhlas 6 se řadil k analyticko-publicistické stanici, která byla dlouhou dobu vzorem dobré a seriózní politické žurnalistiky. Poslouchat ho bylo možné denně od osmnácti hodin večer do půlnoci. Stanice se zaměřovala na komentování politických událostí, zejména na vývoj a život občanské společnosti České republiky a evropských zemí, Vysílala také pořady zaměřené na kulturu, ekonomiku, ekologii, náboženská témata a historické události. Během devítiletého působení odvysílala stanice spoustu rozhovorů se zajímavými lidmi. Stanice Českého rozhlasu 6 velkou měrou přispěla k etablování moderní veřejnoprávní rozhlasové stanice a zaujme posluchače, kteří se zajímají především o témata z oblasti vědy a techniky a především historie.⁵ Vysílání Českého rozhlasu 6 bylo vystřídáno nově vzniklou stanicí mluveného slova, Českým rozhlasem Plus, který převzal i nejkvalitnější pořady a formáty z Českého rozhlasu 6.⁶ Díky tomu

---

⁴ Dříve Český rozhlas 2 – Praha. Zrušení čísel a změny názvů stanic přišly v roce 2010 s novým vedením Českého rozhlasu, v čele s Petrem Duhanem. Např. Český rozhlas 3 byl změněn na Český rozhlas Vltava.

⁵ Český rozhlas. Český rozhlas Plus [online]. [citováno 12. 3. 2015]. Dostupné z WWW: <<http://www.rozhlas.cz/plus/ostanici/>>.

⁶ Český rozhlas. Český rozhlas 6. [online]. [citováno 12. 3. 2015]. Dostupné z WWW:

se posluchači se svými oblíbenými pořady nemuseli rozloučit a mohou se s nimi setkávat i nadále.

Stanice Českého rozhlasu Plus vznikla jako přidaná hodnota vůči jiným stanicím Českého rozhlasu a také například vůči zpravodajskému kanálu České televize ČT24. Navazuje nejen na svého předchůdce Český rozhlas 6, ale také na Rádio Česko⁷ a Český rozhlas Leonardo.⁸ Programové portfolio Českého rozhlasu plus je přizpůsobeno spíše náročnějším posluchačům, které nabízí interaktivní pořady, analytickou publicistiku, diskuse, komentáře. Zpravodajství rozebírá do hloubky, diskutuje s politiky, vědci a do vysílání hojně zapojuje posluchače. S posluchači Český rozhlas Plus komunikuje především prostřednictvím sociálních sítí, nejvíce pak v pořadu *Radioforum*.

Jak jsem již zmínila, cyklus *Historie plus* navázal na zaniklý pořad *Historie věčně živá*, kterou vysílal Český rozhlas 6. Představme a charakterizujme si nyní pořad *Historie věčně živá* blíže.

Pořad *Historie věčně živá* se vysílal na Českém rozhlasu 6 od 1. února 2004 do 28. února 2013. Stopáž pořadu byla pětadvaceti minutová, stejně jako je tomu nyní u cyklu *Historie plus*. Koncept se také příliš nelišil, *Historie věčně živá* se zabývala událostmi, osobnostmi a fenomény starších i novodobých dějin, které jsou dnes stále aktuální. Ve studiu moderátoři hovořili s historiky, kurátory výstav, archeology, průvodci či pamětníky, jejichž rozhovory byly doplněné hudbou a ukázkami z dokumentů dané doby.

Na pořadu se pravidelně střídali různí autoři a díky jejich rozdílnému autorskému přístupu vznikaly různorodé díly, které interpretovaly dějinné události jiným způsobem.

Odpovědnou redaktorkou *Historie věčně živé* byla Michaela Krčmová a

---

<<http://www.rozhlas.cz/cro6/ostanici>>.

⁷ Stanice Českého rozhlasu, která byla vysílána do 28. února 2013. Byla založena čistě na zpravodajství a aktuální publicistiku a její struktura odpovídala dopolednímu vysílacímu času a zpravodajsko publicistickému formátu, který zahrnoval každou čtvrt hodinu nebo půl hodinu delší a kratší zprávy, specializované relace, rozhovory s politiky, ekonomy, komentáře a příspěvky redaktorů.

⁸ Stanice zanikla společně s Rádiem Česko a Českým rozhlasem 6 v únoru roku 2013. Byla to digitální a internetová stanice, zaměřena na popularizaci vědy, techniky, přírody, historie a medicíny. Přebírala populárně naučné programy jiných stanic Českého rozhlasu, například Meteor nebo Toulky Českou minulostí, ale měla i vlastní pořady.

editorkou Daniela Vrbová a obě v pořadu působily také jako autorky a moderátorky. Dalšími autory, kteří pořad připravovali, byli: externí redaktor Jan Mervart, redaktor Ivan Štern, redaktor publicistiky David Hertl a dokumentarista Petr Slinták.

Cyklus *Historie plus* se v různorodosti od *Historie věčně živé* neliší, neboť i na jeho přípravě se podílí velké množství autorů, z nichž někteří do cyklu přešli z *Historie věčně živé*. K roku 2014 se na relaci podíleli: redaktor publicistiky David Hertl, redaktorka a moderátorka Daniela Vrbová, editorka a dramaturgyně Bronislava Janečková, vedoucí tvůrčí skupiny publicistiky a dokumentu Michaela Krčmová, redaktorka Ivana Denčevová, redaktor a dokumentarista Petr Slinták a slovesný dramaturg Jan Sedmidubský. K roku 2015 došlo ke změnám ve složení tvůrců, kteří se přípravy cyklu účastnili, neboť pořad opustili dlouholetá pracovníce Českého rozhlasu, Bronislava Janečková a Jan Sedmidubský a nahradili je externí redaktorka Milena Štráfěldová spolu s redaktorem publicistiky Ivanem Šternem. Kromě uvedených autorů a moderátorů tvůrců zastává důležitou funkci v cyklu *Historie plus* také slovesná režisérka Yvona Žertová⁹ a mistři zvuku, kterými jsou například Petr Janečka, Jiří Slavičinský¹⁰ nebo Jitka Procházková.¹¹ Funkci odpovědné redaktorky cyklu *Historie plus* v současnosti zastává Michaela Krčmová, která je také autorkou a moderátorkou některých dílů cyklu. Michaela Krčmová pracuje v Českém rozhlasu od roku 2005, na stanici Český rozhlas 6 působila do roku 2012 jako vedoucí redakce publicistiky a dokumentu, kde moderovala také *Hovory o Evropě* a *Člověk a trh*.¹² V roce 2014 pracovala pro Historii plus například na cyklu *Itálie jako laboratoř Evropy*, v současnosti připravuje cyklus k výročí *dvou korunovacích Karla IV*.

Většina uvedených tvůrců, kteří se podílí na přípravě cyklu *Historie plus*, jsou stálí zaměstnanci Českého rozhlasu. Tvůrci, již jsou si generačně blízcí, se většinou zajímají o stejná nebo podobná historická témata. To ovšem neznamená, že společně

⁹ Jako slovesná režisérka pracuje kromě cyklu *Historie plus* také na populárně vědeckém magazínu *Meteor*, který vysílá Český rozhlas Dvojka.

¹⁰ Kromě zvukového mistra pro cyklus *Historie plus* pracuje jako redaktor zpravodajství a publicistiky v Českém rozhlasu Ostrava.

¹¹ Zvuková technička Českého rozhlasu Plus, která se spolupodílí na výrobě a odbavení pořadů v Českém rozhlasu 6.

¹² Český rozhlas. *Michaela Krčmová* [online]. [citováno 26. 2. 2015]. Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/lide/cv_dokument/_zprava/michaela-krcmova--439381>.

pracují pouze autoři věkově spříznění, naopak, na přípravě cyklu *Historie plus* spolupracují všichni navzájem.

1.1 Tematické okruhy a kompozice

Pro každý rok či půl rok, vyhláší cyklus *Historie plus* konkrétní témata, kterým se bude v jednotlivých dílech věnovat více do hloubky. V prvním půlroce roku 2014 cyklus odvysílal dva seriály. První byl věnován politickým dějinám Itálie dvacátého století a druhý, pod názvem *Fenomén KK*, který představil v šestidílném cyklus osobnost Karla Kryla. V druhém půlroce, tedy na podzim roku 2014, se cyklus soustředil na české a československé dějiny.

Michaela Krčmová, která zpracovala první téma, nazvala svůj cyklus věnovaným Itálii *Itálie jako laboratoř Evropy*. Tento název odkazuje k tomu, že již od dob Římské říše předurčovalo po staletí toto impérium vývoj politiky a politického systému nejen na svém území, ale v celé Evropě. Také názvy toho mnohé vypovídají o obsahu jednotlivých dílů (*Fašismus za námi, Historický kompromis a Alda Mora, Italské vysílání v Československu a poválečné emigrace z Itálie, Historické kořeny mafie, Čisté ruce a nástup Berlusconiho, ad.*).¹³

Šestidílný cyklus o osobnosti Karla Kryla zařadila do vysílání redakce *Historie plus* kvůli výročí jeho nedožitých sedmdesátin a dvacátému výročí od úmrtí. V cyklu *Fenomén KK* Ivana Denčevová v souvislosti s Karlem Krylem posluchačům přiblížila tvorbu a životní postoje známého písničkáře, básníka, novináře a glosátora politického dění.

Rok 2014 uzavřel cyklus zaměřený na české a československé dějiny, na který pak navázal rok 2015 s třemi tematickými cykly. Redakcí byla vyhlášena témata od výročí *dvou korunovací Karla IV.* korunami Lombardie a Svaté říše římské v roce 1355, *70 let od konce 2. světové války* a *600 let od upálení Mistra Jana Husa*.

---

¹³ Všechny uvádění tituly jsou k poslechu na uvedeném odkazu nebo webových stránkách Českého rozhlasu, v archivu pořadů *Historie plus*.
<<http://hledani.rozhlas.cz/iRadio/?stanice%5B%5D=%C4%8CRo+Plus&porad%5B%5D=Historie+Plus&zobrazNevysilane=1>>.

Zaměříme se nyní více na dramaturgii cyklu *Historie plus* a také na bližší srovnání s předchozím pořadem *Historie věčně živá*. Východiskem pro detailnější informace týkající se geneze pořadu se stala emailová korespondence se současnou autorkou cyklu *Historie plus* Danielou Vrbovou, která se podílela i na pořadu *Historie věčně živá*.¹⁴ V této podkapitole budu tedy pracovat převážně s informacemi, které mi Daniela Vrbová sdělila.

S tematickým zaměřením si všimneme i kompozice cyklu *Historie plus*, proto si nejprve vymežeme tento pojem. Rozhlasový teoretik Josef Maršík kompozici popisuje jako: „metodu uspořádání látky a jednotlivých složek zpravodajského, publicistického nebo uměleckého díla do organického celku s ohledem na specifické rozhlasové výrazové prostředky, tlumočený obsah a umělecký (nebo zpravodajský, publicistický) záměr autora.“¹⁵ U kompozice je vedle estetické funkce důležité také co nejjednodušší orientace ve sdělovaném obsahu a nezkreslený srozumitelný přenos informací k posluchači.

Dřívější padesátiminutová kompozice cyklu *Historie plus* zahrnovala jeden třicetiminutový a druhý dvacetiminutový blok, na kterém pracoval vždy stejný autor. Nicméně již od začátku se tvůrci na poradě dohodli, že nebudou násilně hledat vazby a paralely u témat, které tam nejsou. Autoři obou bloků měli tvůrčí svobodu a měli prezentovat historické téma podle své volby a vhodnosti vzhledem k době vysílání. V dílech cyklu *Historie plus* se nepracuje s ustálenou kompozicí, každé téma si žádá vlastní autorský přístup a tím i vlastní kompoziční zpracování. Neexistuje také ani jednotný dokument, který by shrnoval dramaturgický plán pořadu, neboť přípravy se vyvíjejí převážně v diskusi, a ne vše je zaznamenáno a zapsáno.

Cyklus *Historie plus* se od pořadu *Historie věčně živé* dramaturgicky příliš neproměnil. Od své předchůdkyně se však již na první poslech liší zvukovou grafikou, která spočívá především v nové úvodní znělce, která cyklus *Historie plus* ohlašuje a odhlašuje. Úvodní šestivteřinová znělka je složena z hudebního motivu evokující běh času a mužským hlasem, který vždy uvede jméno cyklu: „*Historie plus*.“

---

¹⁴ Daniela Vrbová se mi nabídla, že ráda zodpoví konkrétní otázky vztahující se k cyklu *Historie plus* a jeho předchůdkyni *Historii věčně živé*, které mne zajímají. Sestavila jsem tedy několik otázek, ke kterým mi přišly záhy výstižné a důkladné odpovědi.

¹⁵ MARŠÍK, cit. s. 16.

Daniela Vrbová¹⁶ uvádí, že u *Historie věčně živé* byl kladen důraz na spojení „věčně živá“, přednost tedy dostávala témata, která aktuálně rezonovala ve společnosti, ačkoli na první pohled nemusela vypadat historicky. Zmiňuje několik příkladů, mezi které patří díly o dějinách bank a burz v souvislosti s finanční a ekonomickou krizí, odbojovou skupinu Tří králové během diskuzí o zákonu o třetím odboji apod. Mnohem častěji se vycházelo z aktuálně vydávaných historických publikací. Nejvýraznějším rozdílem mezi cyklem *Historie plus* a pořadu *Historie věčně živá* je tedy využití jiných materiálů a pramenů. Cyklus *Historie plus* klade větší důraz na historii jako takovou, především na historické události, fenomény a výročí. Pořad se stal více publicistickým, uplatňuje se v něm více rozhlasových forem, jako jsou reportáž, interwiev a další, kterým se věnují podrobněji v následující druhé kapitole. K cyklu *Historie plus* se také materiály sbírají déle, na více místech, než je tomu u *Historie věčně živé*, mizí u něho sepjetí s aktuální historickou publicistikou a více se klade důraz na formu pořadu.

Co se týče témat cyklu *Historie plus*, ta si Daniela Vrbová vybírá s přihlédnutím k aktuálnímu dění, situaci v České republice i ve světě a subjektivních nápadů, které ji zajímají a o kterých by se ráda dozvěděla více. Vybírá si také sama náměty, provádí hermeneutický sběr materiálů a její autorská tvůrčí práce vede od sestavení scénáře až po natočení. Častým zdrojem její práce jsou nové publikace, aktuální přednášky nebo konference historiků, které dovolují seznámit posluchače s aktuálním stavem poznání daného tématu. Na natáčení se pochopitelně připravuje načítáním vybraných materiálů, především knih, odborných článků a rešerší ve zvukovém archivu. Poté si vyhlédne a následně osloví hosty. Pokud se stane, že nemohou, oslovuje okamžitě jiné a domluví s nimi natáčení, kam již jede s připravenými otázkami. I přes důkladnou přípravu, vždy zůstává prostor i na diskuse a spontánní otázky, které v naprosté většině případů nakonec i zůstávají ve výsledném pořadu. Jako někdejší dramaturgyně se snaží sledovat výročí nebo vhodný kontext pro dané téma a tento dramatický postup si drží stále. Uvádí: „*Je těžké charakterizovat vlastní styl a přístup a vymezovat se vůči kolegům. Přijde mi to i trochu neskromné. Každého z autorů zajímají různá témata a také k nim přistupují z různě široké perspektivy.*“¹⁷ Každý z tvůrců si tedy vybírá témata sám na

---

¹⁶ Informace z emailové korespondence ze dne 12. 3. 2015, uloženy v archivu autorky.

¹⁷ Tamtéž.

základě vlastních preferencí a zájmů. V souvislosti s výběrem témat uvedla například svého kolegu Petra Slintáka, jež rozebírá témata s lokální působností a zdůrazňuje v nich prvky, které jsou zobecnitelné i pro širší území nebo Michaelu Krčmovou, která se soustředí na Itálii, středověk a renesanci. Autorka Ivana Denčevová zase zkoumá obyčejný život za komunistické totality. Svě pořady charakterizuje tak, že v nich nejspíš v naprosté většině figuruje nějaký mezinárodní přesah a snaha podívat se i na české dějiny v kontextu vývoje v Evropě.¹⁸ Respondenty si vybírá na základě jejich kompetentnosti k tématu, jako je tomu u většiny jiných pořadů. Jsou to většinou historikové zabývající se danou oblastí a autoři seriózních prací. Jak sama říká: „*V pořadu nemají místo senzaktiví (pseudo)odborníci. Reportáž u historických témat není vždy jednoduchá, často jsou jejími protagonisty kurátoři, autoři výstav, kastelánové, průvodci. Památky příliš nemluví. Cenné jsou samozřejmě i archivní nahrávky, i když to už nemůžeme mluvit o respondentech, ale obecněji o zdrojích.*“¹⁹

Co se týče zvuků, pracuje zásadně se zvuky autentickými. „*Co nebylo natočeno (ať už mnou, nebo někým jiným a nahrávku je možné s uvedením zdroje použít), by se nemělo používat, aby byla zajištěna maximální věrohodnost a přesnost pořadu.*“²⁰ Není také zastávkyní různých dramatizací nebo zdramatizovaných historických dialogů. Dle ní je to prvek, který patří do jiného žánru, ne do pořadu *Historie plus*.

V další kapitole si představíme žánry, které se v cyklu *Historie plus* vyskytují a určíme, jak s nimi cyklus pracuje.

---

¹⁸ Informace z emailové korespondence ze dne 12. 3. 2015, uloženy v archivu autorky.

¹⁹ Tamtéž.

²⁰ Tamtéž.

2 VYBRANÉ ROZHLASOVÉ ŽÁNRY CYKLU HISTORIE PLUS

Cyklus *Historie plus* je pořad, který je žánrově²¹ velmi rozmanitý. Je to komponovaný pořad, kolísající mezi dokumentem, pásmem a analýzou doplněnou reportážními prvky. Některé díly mají také besední charakter a objevují se v něm prvky magazínového pořadu. Důležité je, a uvádí to i Josef Maršík,²² že na žánry nelze pohlížet jako na výlučně platné vzory, ale spíše jako na abstraktní modely, které pomáhají ztvárnit určité téma způsobem, který je nejvhodnější k dosažení vytyčeného záměru. Čili, nejvhodnější vzhledem k charakteru látky, specifické rozhlasového sdělování apod. V praxi se často žánry proměňují, prolínají a spojují do různých nových mezižánrových tvarů.

V následujícím textu se budeme podrobněji zabývat jednotlivými žánry, které s cyklem *Historie plus* úzce souvisejí.

Rozhlasový dokument

Dokumenty se na stanici Českého rozhlasu Plus vysílají často a v různých podobách. Vyskytují se zde témata nejen z historie, ale také z oblasti vědy a techniky. V současné době Český rozhlas Plus vedle cyklu *Historie plus* nabízí pořady: *Portréty*, *Příběhy 20. století* a *Archiv plus*.

Josef Maršík popisuje dokument jako „*obecné označení skupiny žánrů, uplatňujících jako základní tvůrčí princip zaznamenávání autentického zvukového svědectví o osobách a událostech.*“²³ Jinými slovy, na dokument můžeme nahlížet jako na žánr, který podává důkazy o osobách, jevech, událostech nebo o době obecně. Informace, ze kterých rozhlasový dokument čerpá, by měly být ověřené z oficiálního pramene, nebo ze dvou nezávislých zdrojů, stejně jako je tomu u jiných žurnalistických oborů. Metoda dokumentu se nejčastěji uplatňuje v publicistickém rozhovoru, reportáži

²¹ Žánrem se rozumí označení pro typy rozhlasových žurnalistických, uměleckých, vzdělávacích nebo zábavných projevů, pro které jsou charakteristické určité shodné tematické, kompoziční nebo formové znaky, resp. soubory těchto znaků, pomocí nichž lze tyto projevy vzájemně odlišit a klasifikovat.

²² MARRŠÍK, cit. 1, s. 32.

²³ Tamtéž, s. 9.

a pásma, prostupuje tedy všemi rozhlasovými, zpravodajskými a publicistickými formami.²⁴ Teoretička rozhlasového dokumentu a featuru Andrea Hanáčková²⁵ ve své publikaci *Český rozhlasový dokument a feature v letech 1990-2005: Poetika žánrů* poukazuje na to, že dokument usiluje o maximální objektivitu a autorský subjekt v něm ustupuje do pozadí. Na základě převážně anglické terminologie vytvořila Andrea Hanáčková vlastní definici dokumentu, za jehož základní kritérium považuje „*striktní práci s dokumentárními autentickými záběry, které jsou uspořádány tak, aby sama jejich kompozice vytvářela narativní rámec.*“²⁶

Neboť Josef Maršík dokument nijak dále nečlení, vyberu rozlišení Barbory Osvaldové a Jana Halady,²⁷ kteří na dokument nahlíží třemi základními realizačními postupy:

1. **bezprostřední, autentické reportážní natáčení** zpravidla jedinečných a neopakovatelných událostí, do jejichž průběhu nemůže autor nijak zasahovat ani je upravovat,

2. **upravené, rekonstrukční snímání**, jemuž předchází obvykle důkladné studium materiálu a promyšlený přístup k zobrazení jevu, včetně účelné úpravy, rekonstrukce či inscenace jeho důležitých momentů, aniž by byla přítom deformována jeho autenticita a pravdivost,

3. **stříhový postup** využívající archivní obrazové a zvukové materiály (statické i kinetické, mnohdy nově objevené amatérské záběry nebo zatím nepublikované odtajněné dokumenty) k novému pohledu a hodnocení historických událostí doby.

Cyklus *Historie plus* užívá druhého realizačního postupu, jemuž předchází právě ono důkladné studium materiálu a promyšlený přístup k vyobrazení daného tématu. Vyobrazení daného tématu vyplývá především z autorova tvůrčího přístupu. Fakta autoři třídí za pomoci monografických archivních záznamů, svědeckých výpovědí i

---

²⁴ MARRŠÍK, cit. 1, s. 9.

²⁵ HANÁČKOVÁ, Andrea. *Český rozhlasový dokument a feature v letech 1990 – 2005: Poetika žánrů*. 1 vyd. Brno : JAMU, 2010. s. 40. ISBN 978-80-86928-79-1.

²⁶ Tamtéž, s. 40.

²⁷ OSVALDOVÁ, Barbora. HALADA, Jan. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2. vyd. Praha : Libri, 2002. s. 48-49. ISBN 80-7277-108-6.

písemných materiálů.

Některé díly cyklu *Historie plus*, které jsou věnované významným historickým osobnostem, mají blízko k dokumentárnímu portrétnímu vyprávění. Portrétnímu dokumentu se ve své bakalářské práci věnovala Tereza Burianová,²⁸ která uvádí, že se rozhlasový portrét může sestávat jak z rozhovoru s portrétovanou osobností, tak i z výpovědí jí blízkých osob. Jinými slovy portrétní vyprávění vychází primárně ze vzpomínek a staví na nich. V cyklu *Historie plus* vystupují respondenti, jejichž vzpomínky jsou nedílnou součástí kompozice dílů zaměřených na osobnosti. Jedním z příkladů je trojice dílů autorky Ivany Denčevové z cyklu *Rozdělení železnou oponou: Příběhy otců a synů*, kterému se budu věnovat ve třetí kapitole.

Rozhlasové pásmo

Rozhlasovému pásmu se věnuje podrobně Andrea Hanáčková ve své disertační práci. Ve snaze vymezit pásmo od featuru,²⁹ pojímá pásmo jako „*způsob montáže, skládání, nikoli jako žánr*.“³⁰

Josef Maršík³¹ charakterizuje pásmo jako rozhlasové médium systematictější, rozděluje ho do čtyř kategorií: 1. metoda rozhlasové tvorby, 2. svébytný rozhlasový žánr, 3. označení pro druh literárních pořadů, 4. žánr moderní poezie. Pásmo jako svébytný rozhlasový žánr řadí na rozhraní mezi rozhlasovou publicistickou a uměleckou tvorbou. Pásmo podle něho umožňuje „*(...) využít všechny rozhlasové výrazové a vyjadřovací prostředky a spojit je do jednotného organického celku s pevnou vnitřní jednotou*.“³²

Témata v cyklu *Historie plus* jsou vyjádřené jak žurnalistickými, tak také uměleckými metodami. Pásmo využívá všechny rozhlasové výrazové a vyjadřovací prostředky a spojuje je do jednotného celku s pevnou kompozicí. V současné

---

²⁸ BURIANOVA, Tereza. *Rozhlasový dokument – portrétní vyprávění*. Bakalářská práce, Fakulta sociálních studií MU Brno. Brno : Masarykova Univerzita, 2010.

²⁹ Feature je žánr, který je blízký rozhlasovému pásmu. Vyznačuje se novinářskou pečlivostí, důkladnou rešerší, akustickou fantazií, dobrým technickým zpracováním a jazykovou rozmanitostí.

³⁰ HANÁČKOVÁ, cit. 23, s 37.

³¹ MARŠÍK, cit. 1, s. 19

³² Tamtéž.

rozhlasové tvorbě se výrazněji prosazují dokumentární pásma, jejichž kompozice využívá tzv. „vyprávění bez vypravěče.“ Tato forma vyprávění se však v cyklu *Historie plus* nevyužívá téměř vůbec. Autoři využívají spíše montáže autentických zvukových svědectví, která následně okomentují a dovysvětlí. Stanislav Perknér³³ rozlišuje několik druhů pásma: vypravěčské, naukové, reportážní a dramatické. Většina z pásem náročnější povahy má dokumentaristickou hodnotu. Uvádí také, že za pásmo se někdy nesprávně vydává montáž.³⁴ Ta je sice „založena na obdobném principu jako pásmo (spojování částí v celek), ale postrádá právě jednotící styl a sevřenou kompozici. Montáž je vzhledem k pásmu tvůrčí metodou.“³⁵ Maršík toho vysvětluje tak, že: „za pásmo nelze považovat jakýkoliv složený pořad (např. sled písniček s průvodním slovem).“³⁶ Složky v cyklu *Historie plus* jsou vzájemně hermeneuticky skloubené, podřízené celkovému záměru autorů a nelze je od sebe oddělit. Z těchto důvodů můžeme tedy ve spojení s cyklem *Historie plus* hovořit o rozhlasovém pásmu, nikoli o montáži.

Magazín

V rozhlase se nachází několik typů rozhlasových pořadů, které jsou tvořeny metodou pásma. Jedním z takových typů je rozhlasový magazín, charakteristický podle Marty Kussové „neobvyklou pestrostí a poutavostí jednotlivých tematických úseků.“³⁷ Cyklu *Historie plus* se nejvíce blíží typu rozhlasového složeného pořadu tvořeného tematicky, žánrově, slovesně i hudebně pestrými částmi spojenými do uzavřeného tvaru zpravidla průvodním slovem moderátora. Podobně je magazín popsán Barborou Osvaldovou a Janem Haladou.³⁸ Je v něm také funkčně využita určitá neuspořádanost a nápadná rozmanitost jednotlivých prvků.³⁹ Do rozhlasového magazínu bývají většinou

---

³³ PERKNER, Stanislav. *Žánry rozhlasové žurnalistiky*. Praha : Univerzita Karlova, 1982. s. 82.

³⁴ Montáž se rozumí rozhlasová tvůrčí práce, jejíž podstatou je aplikace filmové techniky, střihu, prolínání, kontrastu, ostrého střihu, apod. při kompozici rozhlasového pořadu a skládání kauzálně nesouvislých částí podle dramaturgického a režijního záměru do kompozičně uzavřeného tvaru, který zachycuje dění z různých úhlů pohledu a zároveň vytváří dojem rychlého spádu událostí.

³⁵ PERKNER, cit. 31, s. 82.

³⁶ MARŠÍK, cit. 5, s. 19.

³⁷ KUSSOVÁ, Marta. *Pásmo jako rozhlasový žánr*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1984. s. 24.

³⁸ OSVALDOVÁ, HALADA, cit. 25, s. 102.

³⁹ Tamtéž.

vybírána aktuální témata. Pořad *Historie plus* si některá svá témata také vybírá na základě aktuálnosti. Bývají to většinou výročí od úmrtí či korunovace panovníků a jiných historických osobností nebo také výročí důležitých mezníků naší země.

Magazín vysílá téměř každá stanice veřejnoprávního rozhlasu. Jako příklad uvádí Andrea Hanáčková⁴⁰ v publikaci Jana Motala *Nové trendy v médiích II.* právě jeden z dílů, tehdy ještě vysílaného cyklu Českého rozhlasu 6, *Historie věčně živá*. Zmiňuje pořad Jana Mervarta *Jugoslávská emigrace do Československa*, zabývající se okolnostmi emigrace jugoslávských zastánců sovětského modelu socialismu do bývalého Československa. Pořady *Historie plus* jsou komponovány jednoduše, hudební předěly oddělují rozhovor moderátora a hosta, kterým je ve většině případů historik. Ten líčí a přibližuje posluchačům osobnost nebo událost, ke kterým se daný díl vztahuje.

Rozhovor

Josef Maršík⁴¹ ve svém slovníku rozděluje rozhovor na dvě metody. Tou první je metoda žurnalistické tvorby, která se uplatňuje ve zpravodajství a ve všech publicistických formách, zejména v reportáži, pásmu, besedě ad. Druhou metodou je pak rozhovor jako svébytný rozhlasový žánr, který má předpoklady k optimálnímu využití všech předností rozhlasové komunikace, zejména působivosti mluveného projevu, jako je emocionalita osobitého hlasového výrazu, kontaktnost, dynamičnost, vysoká míra autentičnosti sdělení apod. Tyto rysy můžeme vysledovat v cyklu *Historie plus*, u kterého je působivost mluveného projevu důležitá především u respondentů, kteří mají osobní vztah k osobnosti či události o které díl pojednává.

V rozhovoru zastává také důležitou roli autor, moderátor. V cyklu *Historie plus* je to průvodce pořadem, obvykle besedou nebo diskuzí, kterou uvádí a řídí. Obecně je moderátor „tvůrčí pracovník, který zpravidla spojuje několik tradičních rozhlasových profesí redaktorskou, hlasatelskou, reportérskou, komentátorskou a částečně také

---

⁴⁰ MOTAL, Jan a kolektiv. *Nové trendy v médiích II.* 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2012. s. 113. ISBN 978-80-2010-5826-2.

⁴¹ MARŠÍK, cit. 1, s. 7.

režisérskou a dramaturgickou.“⁴² Rozhovory s hosty pořadu *Historie plus* jsou založeny na určité schopnosti improvizace, rychlé reakci, ale nejvíce na hlubších znalostech probíraného tématu a historického přehledu všeobecně. Autoři cyklu *Historie plus* si v některých dílech zvou do studia hosty, kteří vynikají v dané problematice, kladou jim otázky a dbají na to, aby se dotazovaní neodchylovali v odpovědích od hlavního tématu. Taková forma rozhovoru vyžaduje důkladnou přípravu ze strany moderátorů. Moderátoři se nejprve musí důkladně seznámit s tématem a připravit vhodné otázky, aby nenastaly typické chyby z nedostatečné přípravy. Nejčastějšími chybami bývají například špatně volené a formulované otázky, nedostatečná znalost tématu, ale i netaktní přístup k hostovi pořadu.

Josef Maršík⁴³ rozlišuje několik typů rozhlasového rozhovoru:

1. **zpravodajský** (dialogická forma hlasové zprávy) a **publicistický: reportážní** (důležitou roli v něm hraje zvukové pozadí, které doplňuje sdělení dotazovaného),
2. **portrétní** (charakterizuje významnou osobnost),
3. **komentující** (zaujímá stanovisko k určitému dění)
4. **rozhovorový** (soustavná analýza problému).

V cyklu *Historie plus* se kromě zpravodajského využívají všechny výše uvedené typy rozhlasového rozhovoru. Nejvíce je užíváno rozhovoru portrétního, kde je objektem významná historická osobnost, pamětník událostí apod.

Rozhovor trochu odlišně od Josefa Maršíka klasifikuje Ladislav Perknér, který poukazuje na žánrovou problematiku rozhlasového rozhovoru. V zásadě lze klasifikovat žánrové formy rozhovoru podle jejich příslušnosti k základním skupinám žánrů z hlediska obsahově funkčního. Ladislav Perknér⁴⁴ dělí typy rozhovoru na: informativní, populárně vědecký, komentující a o historických událostech. Poukazuje také na splývání dvou termínů, které se v běžné mluvě často zaměňují, a to *interview* a *rozhovor*. *Interview* je dle jeho poznatků více formální, kdežto *rozhovor* se vyznačuje

---

⁴² OSVALDOVÁ, HALADA, cit. 25, s. 107.

⁴³ MARŠÍK, cit. 1, s. 26-27.

⁴⁴ PERKNER, cit. 31, s. 94.

neformálností, redaktor a partner k sobě mají blíže. Podle této charakterizace Ladislava Perknera využívá cyklus *Historie plus* více formu rozhovoru, nikoli interview.

Komentář

Při výčtu žánrů, které se v cyklu *Historie plus* objevují, je důležité přiblížit pojem komentář. Do výpovědí respondentů v cyklu *Historie plus* často vstupují autoři svými komentáři, které jsou jeho nedílnou součástí. Komentář je základní žánr analytické publicistiky. Jeho úkolem je „rozbor, výklad a objasnění zpravidla závažného aktuálního společenského jevu na základě racionálně logických a empirických argumentů.“⁴⁵ Autoři *Historie plus* vychází ze známých faktů, které shrnují a doplňují novými informacemi, uvádí je do logických souvislostí, zobecňují je, vysvětlují a hodnotí další vývoj problému. Josef Maršík⁴⁶ vytyčuje základními rysy komentáře, kterými jsou analytičnost, aktuálnost, subjektivnost. Komentáři tvůrci cyklu *Historie plus* většinou vysvětlují a shrnují to nejdůležitější, co se do té doby posluchači dozvěděli, opakují nejdůležitější myšlenky a závěrečně shrnují dílčí závěry. V komentářích se opírají o jasně daná fakta.

Rozhlasová reportáž

Rozhlasová reportáž se podle Josefa Maršíka⁴⁷ uplatňuje v různých publicistických formách. Jako příklad uvádí reportážní rozhovor, pásmo, komentář či fejeton. Jako žánr kolísá reportáž na rozhraní zpravodajství a publicistiky. Je tvořena zejména dokumentárními fakty a částečně také uměleckými obrazy. Maršík⁴⁸ poukazuje také na základní funkce reportáže, které jsou informační, rozborové a dokumentární. Jako hlavní žánrovou dominantu reportáže považuje autentičnost.

Reportáž podle něj slouží k vysvětlení probíhajícího děje, objasnění jeho podstatných rysů nebo přiblížení prostředí a osob, ke kterým využívá rozhovorů

---

⁴⁵ MARŠÍK, cit. 1, s. 15.

⁴⁶ Tamtéž.

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ Tamtéž, s. 24.

s dalšími přítomnými osobami a dokumentárního zvukového zachycení prostředí. Uvádí, že větší možnosti, které vedou k propracovanější stavbě, jsou u tzv. reportáže ze záznamu. Zde může autor využít například metody střihu, montáže, měnit tempo a rytmus a oprostít ústřední téma od všeho nepodstatného. Autoři cyklu *Historie plus* pracují právě s reportáží ze záznamu. Kompozici reportáže mají předem promyšlenou a směřují k podstatě sdělované události výše popsanými prostředky.

Beseda

Některé díly cyklu *Historie plus* mají besední charakter. Většinou to bývá dialog mezi moderátorem, kterým je beseda řízena, a hostem, kterým je většinou historik. Cílem je probrat a přiblížit posluchačům historickou osobnost nebo událost, o níž aktuální díl pojednává.

Vedoucí besedy se snaží, aby nedocházelo od odchylování se od tématu, a také, aby host dostal patřičný prostor k vyjádření se k dané problematice. Beseda vyžaduje důkladnou přípravu, při níž by se měl moderátor seznámit z dostupných informačních zdrojů s problematikou, se stanovisky besedujícího (popř. besedujících). Moderátor by si měl také připravit osnovu a dostatečný počet otázek.⁴⁹

V praxi se ustálilo několik žánrových forem besedy, které najdeme v publikaci Ladislava Perknera a Leopolda Slováka⁵⁰. Ti besedu člení na diskusní, odbornou, s účastí posluchačů a nad dopisy posluchačů.

V cyklu *Historie plus* se vyskytuje beseda odborná, kde je její látkou aktuální otázka z některé specializované oblasti a záměr poučit, objasnit ji z různých hledisek, rozšířit poznání. Rozhlasová beseda vyžaduje, aby jejímu jazyku rozuměli nejen specialisté, ale i obecně vzdělaný posluchač. Moderátoři *Historie plus* toto akceptují a informace posluchačům podávají věcně, bez přehuštné odborné terminologi.

Portrét, medailon

---

⁴⁹ MARŠÍK, cit. 1, s. 6.

⁵⁰ PERKNER, Stanislav, SLOVÁK, Leopold. *Teorie a praxe rozhlasové žurnalistiky*. Brno : Novinář, 1986. s. 53.

Portrét a medailon jsou dva termíny, které mají v rozhlasové tvorbě podobný význam. *Historie plus* se ve velké míře zaobírá významnými osobnostmi, proto je jí rozhlasový portrét blízký. Typický je pro něj „*lehký, avšak hutný esejistický styl, zachycující ve zkratce charakteristické rysy a povahové vlastnosti, často na příkladu drobného, avšak pro portrétovanou osobu typického detailu.*“⁵¹ Co se týče *Historie plus*, ta spíše všeobecně charakterizuje osobnost, uvádí základní bibliografické údaje, a dle kompozice dílu zvýrazňuje povahové a jiné specifické rysy portrétované osobnosti, celkově na ně nahlíží objektivně.

Rozhlasová četba

Autoři často v rámci kompozice dílu zapojují rozhlasovou četbu. Rozhlasová četba je zvukové ztvárnění prozaický textů, které se upravují tak, aby vyhovovaly a zapadaly do celkové kompozice. „*Využívá barvitosti, emocionalitu lidského hlasu a speakerovského (hereckého) mistrovství interpreta.*“⁵² Často se také text upravuje do dialogizovaného tvaru, kdy se hlasy rozdělí na více hlasů podle ústředních postav díla, nebo se četba dramatizuje.

Vedle umělecké četby se v cyklu *Historie plus* užívá četba informativní, která slouží k ohlašování a odhlašování pořadů.

---

⁵¹ MARŠÍK, cit. 1, s. 18.

⁵² Tamtéž, s. 8.

3 ANALYTICKÁ ČÁST

Vymezené pojmy a jejich začlenění v cyklu *Historie plus* můžeme demonstrovat na analýze konkrétních pořadů: cyklu *Rozdělení železnou oponou: Příběhy otců a synů* Ivany Denčevové, samostatným dílům o *Karlu Velikém* a Leopoldu *Lojky* autorů Daniely Vrbové a Davida Hertla. Pro účely práce jsme si zvolili tyto díly nejen na základě odlišného formálního zpracování, ale také pro individuální zpracování, neboť každý díl připravil jiný autor.

Ve druhém půlroce roku 2014 byly hlavním tématem cyklu *Historie plus* české a československé dějiny, konkrétně téma: *Rozdělení železnou oponou. Příběhy otců a synů*. Tento cyklus má celkem tři díly a všechny připravila autorka Ivana Denčevová. První díl představuje Slávu Volného a jeho syna Slávu Volného mladšího. Druhý díl je věnován spisovateli Jiřímu Grušovi a jeho synu Václavu Grušovi, závěrečný díl pak filozofovi a psychologovi Jiřímu Němcovi a jeho synu Davidu Němcovi.

Všechny tři díly pojednávají o osudech rodin, které byly rozděleny železnou oponou. Cyklus se věnuje třem otcům, které spojuje podobný osud, intelektuální smýšlení a především protikomunistické aktivity v období normalizace. Jejich osobní příběhy se odehrály v různých časových obdobích, od událostí těsně po Pražském jaru až po 80. léta. Všichni úspěšně emigrovali, ale také všichni byli nuceni nechat své syny na území komunistického Československa, kteří byli následně trestáni za to, že jsou potomci nepřátel státu.

Daniela Vrbová se zase ve svém díle pro cyklus *Historie plus* zabývá osobností panovníka Karla Velikého, územím, která ovládal a dotkne se také tehdejší měnové reformy.

Poslední analyzované dílo Davida Hertla přibližuje posluchačům život Leopolda Lojky, řidiče Františka Ferdinande v den atentátu.

Nelze opomenout, že tvůrčí rukopis v cyklu *Historie plus* sehrává důležitou roli, představme si proto v krátkosti před každou analýzou, autory vybraných děl.

3.1 Denčevová Ivana: Rozdělení železnou oponou: Příběhy otců a synů

Ivana Denčevová vystudovala filozofickou fakultu, obor bohemistika a historie. V oblasti médií nejprve působila v regionálním televizním studiu a od roku 2002 pak pro rozhlasovou stanici Svobodná Evropa a Český rozhlas 6. Připravuje pořady pro Český rozhlas Plus a Dvojku⁵³, také moderuje pořady *Kořeny*,⁵⁴ *Hovory*,⁵⁵ *Kouzelné bylinky*⁵⁶ a *Kontakt Dvojky*.⁵⁷ Pro Český rozhlas Plus se podílí na přípravě cyklu *Historie plus*. Od poloviny roku 2014 do března připravovala pro *Historii plus* cyklus *Rozdělení železnou oponou. Příběhy otců a synů*. Od začátku roku 2015 připravuje tematický cyklus *70. let od skončení 2. světové války*.

Denčevová Ivana: díl první: Sláva Volný

Autor: Ivana Denčevová

Režie: Ivona Žertová

Mistr zvuku: Jiří Slavičinský

Premiéra: 4. 10. 2014

Stopáž: 28:46

První díl na téma *Rozdělení železnou oponou. Příběhy otců a synů* měl premiéru na Českém rozhlase 4. října 2014 a představuje osobnost Slávy Volného. Dokument Ivany Denčevové přibližuje posluchačům nejen osobnost novináře a komentátora Československého rozhlasu Slávy Volného, ale také jeho syna Slávy Volného mladšího. Sláva Volný byl reportér Československého rozhlasu a později redaktor rozhlasové stanice Svobodná Evropa, který proslul zejména reportáží, jež reflektovala srpnovou

---

⁵³ DENČEVOVÁ, I. *Ivana Denčevová* [online]. Český rozhlas [citováno 26. 2. 2015]. Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/lide/plus/_zprava/ivana-dencevova--126570>.

⁵⁴ V pořadu se posluchači setkávají s pravidelnými hosty, ve kterém se čtou ukázky textů z literatury, religionistiky nebo teologie, doprovázeny hudebním ztvárněním daného tématu.

⁵⁵ Pořad nabízí rozhovory s osobnostmi, které mají zajímavý profesní i osobní život. O své názory se podílí s posluchači.

⁵⁶ Týdeník o kouzelných bylinách.

⁵⁷ Diskusní pořad na aktuální témata z různých oblastí, především ze zdravotnictví, práva, vědy, politiky ad.

okupaci z roku 1968. Následně byl nucen emigrovat do Německa a nechat v Československu svého, tehdy dvanáctiletého syna Slávu, který se v té době léčil z leukémie. V Německu Sláva Volný pracoval jako redaktor Svobodné Evropy až do své smrti v roce 1987. Se svým synem se od emigrace nikdy neviděli. Díl se nevěnuje pouze Slávu Volnému a jeho synovi, ale zamýšlí se i nad tím, jaký dopad měl komunistický režim na rodiny, které v té době byly považovány za nepřátele státu.

Díl cyklu *Rozdělení železnou: Příběhy otců a synů* začíná písní *Až se rozejdem* Dáši Vokaté. Po skončení hudebního motivu, který provází celý díl, uvede Daniela Vrbová hosta ve studiu, historika Michaela Stehlíka. Po úvodu vtáhne posluchače do děje archivní reportáž Slávy Volného z 21. srpna 1968, z doby kdy Sláva Volný vyrazil do ulic při okupaci Prahy ruskými vojsky. Přerušení procesu Pražského jara a momentální dění v pražských ulicích komentuje v autentické dobové nahrávce. Kromě hlasu Slávy Volného, který komentuje dění v pražských ulicích, je ze záznamu slyšet několik realistických zvuků, které ubírají na srozumitelnosti a čitelnosti jeho slov. Nejvýraznějším realistickým zvukem je projíždění sovětských tanků, patrný nejen z poslechu, ale také z komentáře Slávy Volného: „(...) Lidé zvedají pěsti a hrozí..., mají také fotoaparáty a fotografují. Tanky, který jedou jako..., strašná chvíle!“ Srozumitelnost slov Slávy Volného z dobové autentické nahrávky je vzhledem k jejímu stáří horší, celkově není kvalita záznamu příliš dobrá. Hlasový projev Slávy Volného je chaotický, místo souvislých vět slova spíše zvolává. Z jeho hlasu lze vyčíst skleslost, beznadějnost, strach. Expresivnost jeho slov a emotivní zabarvení pomáhají posluchačům jasně interpretovat daný moment. Význam zvolaných slov, mnohdy polovičnických, zachycují události toho dne. Čitelnost jeho slov nejsou pro posluchače důležité, neboť jde primárně o to, aby archivní záběr vyvolal u posluchače emoce.

Po krátkém, avšak emotivním úseku z reportáže Slávy Volného, se děj přesune zpět do studia, kde odpovídá historik Michal Stehlík na otázky Ivany Denčevové a komentuje události ze srpna roku 1968 z historického hlediska.

Ivana Denčevová navazuje dále chronologicky v životní etapě a osudech Slávy Volného, čímž se v ději zvolna přesune k jeho emigraci z tehdejšího Československa. Herec, který propůjčuje svůj hlas osobnosti Slávy Volného, čte dopis, který po emigraci poslal svému synovi. Hereckého hlasu je užito v díle vícekrát, nejen při čtení osobních

dopisů Slávy Volného, ale také při čtení základní listiny práv a svobod v polovině dílu.

V první polovině se ze studijního besedního charakteru s historikem Michalem Stehlíkem děj přesouvá k důležitému respondentovi, synovi Slávy Volného. Díky Slávu Volnému mladší posluchači mohou nahlížet na osobnost jeho otce prostřednictvím vzpomínek. Vypráví nejen o svém otci, ale také svůj příběh o tom, jak zůstal v Československu se svou matkou a byl zde stíhán komunistickým režimem. Jako syn nepřítelů státu byl označován po celou dobu jeho dospívání.

Rozhovor se synem Slávy Volného byl natáčen v tichém, klidném prostředí, bez jakýchkoli ruchů, zvukový záznam je tudíž čistý. Na Slávu Volného zavzpomíná v dokumentu ještě jedna respondentka, jeho dlouholetá kolegyně ze Svobodné Evropy, Hana Vejvodová. Rozhovor s ní je natáčen v klidném a tichém prostředí, stejně jako u syna Slávy Volného a zvuk je téměř čistý. Z jejího hlasu je patrné, že hovoří žena v pokročilém věku, jinak je hlasový projev plynulý, klidný a bez výraznějšího zadržávání v řeči. Díl zakončuje Ivana Denčevová s Michalem Stehlíkem ze studia, na samý závěr zahraje ústřední hudební motiv, píseň Dáši Vokaté *Až se rozejdem*.

Denčevová Ivana: díl druhý: Jiří Gruša

Autor: Ivana Denčevová

Režie: Ivona Žertová

Mistr zvuku: Jitka Procházková

Premiéra: 1. 11. 2014

Stopáž: 29:03

Druhý díl o Jiřím Grušovi začíná, stejně jako u dílu předchozího, písní *Až se rozejdem* Dáši Vokaté. Žádné další hudební motivy se v díle nevyskytují. Moderátorka uvede v úvodu dílu hosta Michala Stehlíka, se kterým vede rozhovor na téma samizdat. Ještě před tím však přečte herec úryvek z románu Jiřího Gruši *Dotazník aneb Modlitba za jedno město a přítele*.⁵⁸

Herecké čtení zastává v díle důležitou roli a objevuje se v něm několikrát, stejně

---

⁵⁸Experimentální román Jiřího Gruši, který byl vydán samizdatem v roce 1975, později v roce 1985 v Torontu.

jako u dílu prvního, o Slávu Volném. V deváté minutě je čtena žádost o propuštění Jiřího Gruši a Pavla Roubala z vazby, která byla zaslána generálnímu prokurátorovi ČSSS Jánů Remešovi v červnu roku 1978. V polovině dílu je herecké hlas použit znovu, když čte herec úryvek z díla *Český snář*,⁵⁹ tentokrát z pera přítele Gruši Ludvíka Vaculíka.

Stejně jako je tomu u předchozího dílu vede Ivana Denčevová rozhovor s Michalem Stehlíkem téměř do poloviny dokumentu. Spolu přibližují posluchačům osobnost Jiřího Gruši, a to především z pohledu osobního a profesního.

Slovo prvního respondenta Václava Gruši, jenž je synem Jiřího Gruši, poprvé posluchač uslyší o něco později, než je tomu u syna Slávy Volného v díle předchozím. Jelikož Václavovi byly pouhé čtyři roky, když byl Jiří Gruša nucen emigrovat, je zpověď zaměřena spíše na jeho vlastní osobní život.

Dalším respondentem je Karel Hvížd'ala, který byl dobrým přítelem Jiřího Gruši. Od Karla Hvížd'aly se posluchači dovídají o osobnosti Jiřího Gruši více, než od jeho syna, přibližuje posluchačům převážně jeho život v exilu.

S oběma respondenty je rozhovor natočen v tichém, klidném prostředí bez ruchů a zvuk je u obou nahrávek velmi čistý.

Díl je zakončen ve studiu, kdy se moderátorka spolu s historikem Stehlíkem krátce zamýšlí nad tím, jestli jsou porevoluční setkání otců a jejich synů šťastným koncem. Pořad uzavírá tradičně píseň Dáša Vokaté.

Denčevová Ivana: díl třetí: Jiří Němec

Autor: Ivana Denčevová

Režie: Yvona Žertová

Mistr zvuku: Jiří Slavičinský

Premiéra: 29. 11. 2014

Stopáž: 29:13

---

⁵⁹ Tzv. Klíčový román, popisující skutečné události a skutečné osoby. Je otevřenou výpovědí o hlavních představitelích neoficiální kultury 70. let. Psán je formou deníkových záznamů.

Cyklus *Rozdělení železnou oponou. Příběhy otců a synů* zakončuje díl třetí o Jiřím Němci a jeho synu Davidovi.

Opakuje se zde stejná kompoziční struktura jako u dílů předešlých. Díl je proložen opět stejným hereckým hlasem, který věrní posluchači *Historie plus* snadno rozpoznají. Již v úvodu se čte část textu Jiřího Němce, který se jmenuje *Nová šance svobody*.⁶⁰ Na konci deváté minuty je hlas herce použit znovu, tentokrát při čtení části ze svazku Státní bezpečnosti pod názvem *Novátor*, kde je k Jiřímu Němci konstatováno: „ *Je zjištěno, že Němec Jiří se soustavně zabývá přípravou a rozmnožováním ilegálních tiskovin s protispolečenským zaměřením, které předává, korpoltuje mezi signatáři Charty 77 a předává je do kapitalistické ciziny, kde jsou využívány k propagandě proti Československé socialistické republice (...)*“ Po tomto úryvku se moderátorka Denčevová s historikem Michalem Stehlíkem věnují akci Asanace.⁶¹ Posledním využitím hereckého hlasu je při čtení dopisu, který Jiří Němec poslal svým dětem z vazby v roce 1979, kde jim dává rady ohledně jejich vzdělání.

V roce 1983 odjel Jiří Němec do Rakouska, kde požádal o politický azyl. Život v emigraci líčí jeho syn David a vede s Ivanou Denčevovou hovor, který je oproti dvěma synům z předchozích dílů, více intimnější a otevřenější. To je nejspíše zapříčiněno tím, že v době nuceného odchodu do exilu byl David již dospělým, dvaadvacetiletým mužem. Pouto, které se svým otcem měl, tak bylo násilně přerušeno. Jejich kontakt do revoluce v roce 1989, kdy se vrátil, byl až na výjimky pouze telefonický. Z Davidova povídání se posluchači dozvídají nejen o vlastních osudech po odchodu jeho otce, ale také o Jiřím Němci jako člověku z pohledu nejbližšího. Hlasový projev Davida Němce je nejistý, hlas je rozechvěný a emocionálně zabarvený. Jejich intimní dialog je narušen horší kvalitou zvuku, hlasy jsou překrývány šumem. Místy jde také slyšet vrzání židle. V polovině dílu je slyšet hlasité bouchnutí, když na zem upadne blíže nespecifikovatelný předmět. Tento zvuk nebyl autorkou smazán ze zvukové stopy záměrně, neboť se tak stalo v průběhu dialogu.

---

⁶⁰ Rozbor svobody z filozofického hlediska a svobody v totalitním státě.

⁶¹ Byl krycí název pro operaci StB z přelomu 70. a 80. Let minulého století. S její pomocí chtěl komunistický režim v Československu přinutit nepohodlné občany, zejména signatáře Charty 77 k odchodu ze země. Při akci byly používány různé formy psychického i fyzického nátlaku a vydírání. K emigraci bylo tímto způsobem donuceno několik významných osobností tehdejšího Československa.

Dalším respondentem je přítel Jiřího Němce Jiří Chmel. Ten sděluje, kdy a za jakých okolností se Němcem seznámil a také přibližuje jeho život v exilu v Rakousku, kde on sám byl nucen odjet ještě dříve než on. Kvalita zvuku nahrávky je velmi dobrá, rozhovor nebyl narušován žádnými ruchy.

Díl zakončuje opět Ivana Denčevová s Michalem Stehlíkem ze studia. Posledním tématem, kterému se věnují je profesní působení Jiřího Němce po roce 1990 až do jeho smrti v roce 2001. Jako i u předešlých dílů celý cyklus zakončuje emigrantská hymna, *Až se rozejdem*

Kompozice tematického cyklu *Rozdělení železnou oponou. Příběhy otců a synů*, je ve všech třech dílech stejná. Pořadem provází Ivana Denčevová, která vystavuje osudy zmíněných mužů za užití stejných kompozičních prostředků. Vzhledem k tématům, která se v cyklu řeší, vystupuje ve všech třech dílech host Ivany Denčevové, historik Michal Stehlík, který komentuje a přibližuje situaci po roce 1968 přímo ze studia. Hlavní hudebním motivem cyklu je nepsaná emigrantská hymna *Až se rozejdem* od písničkářky Dašy Vokaté, která hraje na začátku a na konci každého dílu, a je také jedinou hudební složkou, jež se v cyklu objevuje. Slouží také jako hudební předěl před příspěvkem dalšího respondenta. Hudba zde všeobecně nezastává důležitou roli, neboť pořad má primárně informativní charakter, kterému jsou prvky dokumentární tvorby podřazeny.

Dalším kompozičním prostředkem, který se v díle Denčevové objevuje, je herecký hlas, který ve většině případů ztvárňuje muže, o nichž jednotlivé díly cyklu pojednávají. Práce s titulky je také stejná v celém tematickém cyklu, Ivana Denčevová uvádí respondenty vždy před jejich příspěvky. V závěru každého dílu se rozloučí a v titulcích uvede jména všech, kteří se na pořadu podíleli.

Všechny tři díly Ivany Denčevové, z cyklu *Rozdělení železnou oponou. Příběhy otců a synů*, mají užitými kompozičními prvky blízko k dokumentárnímu pásmu. Leží na pomezí rozhlasové publicistické a umělecké tvorby. Díly využívají všechny rozhlasové výrazové vyjadřovací prostředky, které jsou následně spojeny do jednotného půlhodinového celku. Dramatická stavba dílů je proložena slovy moderátorky, hereckým čtením dopisů, autentickým dobovým materiálem, reportážními záběry a hudebními předěly. Cyklus Ivany Denčevové má také besední charakter, díky

historikovi Michalu Stehlíkovi, který byl hostem ve studiu po všechny díly a obohatil tak téma odbornými komentáři. Žánrová forma rozhlasové besedy je nejvíce patrná v náhledu na téma z různých hledisek, ať už společensko-politických nebo osobních. Autorka a moderátorka cyklu Ivana Denčevová přidává na charakteru besedy, v rozhovoru s Michalem Stehlíkem zaujímá neutrální pozici a nijak nevňuje své osobní názory do diskuse. V cyklu je také zachován důležitý prvek improvizace, díky kterému posluchači besedu nevnímají jako dopředu připravenou.

3.2 Vrbová Daniela: Karel Veliký

Daniela Vrbová vystudovala žurnalistiku na Fakultě sociálních věd UK v Praze a dánštinu a anglistiku-amerikanistiku na Filosofické fakultě UK. V současnosti je doktorandkou na oddělení skandinavistiky. Část studií absolvovala na Kodaňské univerzitě, v Dánsku nějakou dobu žila a pravidelně se do něj vrací. V Českém rozhlase pracuje od roku 2007 a psala také články pro česká média, například pro Respekt. V roce 2009 absolvovala třítýdenní stáž v BBC World Service⁶² v Londýně v produkčním týmu pořadu *World Have Your Say*.⁶³ V roce 2013 získala ocenění pro novináře do 33 let Novinářskou křepelku od Nadace Českého literárního fondu.⁶⁴ V rámci pořadu *Zaostřeno* připravuje pro Český rozhlas Plus tematický blok *Zaostřeno na cizince*.⁶⁵ Je editorkou a členkou autorského týmu, spolu každý všední den připravují pořad *Trendy*.⁶⁶ Podílela se na pořadu *Historie věčně živá* a nyní na cyklu *Historie Plus*,

---

⁶² BBC World Service je rozhlasová stanice zajišťující britské vysílání do zahraničí. Je provozována v rámci britské mediální společnosti BBC, na rozdíl od zbytku BBC však není financována z koncesionářských poplatků, ale z rozpočtu britského ministerstva zahraničí. Vysílá přes internet, na radiových vlnách AM, a ve vybraných zemích také přes FM.

⁶³ World have your say je publicistický, který je vysílán BBC World Service každý všední den od 18 hodin. V každém vysílání moderátoři a jejich hosté zodpovídají dotazy posluchačů, zaslané přes sociální síť nebo emailovou adresu.

⁶⁴ VRBOVÁ, D. *Daniela Vrbová Krčmová* [online]. Český rozhlas [citováno 26. 2. 2015]. Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/lide/cv_publicistika/_osoba/2510>.

⁶⁵ Pořad, který je vysílán třikrát měsíčně se věnuje cizincům, exulantům, uprchlíkům a otázkám spojeným s tématem migrace a její politiky.

⁶⁶ Autoři pořadu *Trendy* pozorují, co se děje ve společnosti a čím společnost žije. Pořad se zaměřuje také na life stylová, ekonomická a civilizační témata.

pro který připravila například díl o československé kolonii ve Francii nebo o prvním cirkusovém představení v Česku, z počátku letošního roku.

Vrbová Daniela: Karel Veliký

Autor: Daniela Vrbová

Režie: Yvona Žertová

Mistr zvuku: Petr Janečka

Premiéra: 25. 1. 2014

Stopáž: 30:18

Díl o Karlu Velikém měl na Českém rozhlasu premiéru 25. ledna 2014. Autorka Daniela Vrbová si téma zvolila na základě výročí, neboť 28. ledna 2014 uplynulo 1200 let od smrti tohoto významného panovníka.

Díl začíná šestivteřinovou úvodní znělkou cyklu *Historie plus* a ihned v úvodním vstupu autorka Daniela Vrbová seznamuje v krátkosti posluchače s osobností Karla Velikého, zejména s územími, která v tehdejší době ovládal. Do konce jejího úvodního vstupu zasahuje zpozvolna instrumentální hudební motiv celého dílu, varhanní doprovod Cášského katedrálního sboru, který se místy přenáší do mluveného projevu autorky, kde následně plní funkci hudebního podkresu.

V dokumentu vystupuje celkem pět respondentů, mezi něž patří dva historikové, kteří se zaměřují na různou problematiku Karlovy vlády, kunsthistorička, průvodce a kurátoři výstav *Místa moci*, *Karlovo umění* a *Ztracené poklady*.⁶⁷ Prvním z nich je historik, doc. Václav Drška z Ústavu světových dějin na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, který objasňuje zejména otázku pramenů slovanských a franských, druhým je historik, profesor Frank Pohle, který se zaměřuje na původ Karla Velikého. Dalšími respondenty jsou průvodci Michael Soukup, Reinhard Meuer a německá kunsthistorička Sarvenaz Ayooghi.

Prvních sedm a půl minuty vede Daniela Vrbová dialog s historikem Václavem Drškou. V plynulém hovoru rozebírají například Franskou říši, Karlovo vojsko,

---

⁶⁷ Trojvýstava, která se otevřela v prostorách nově zrekonstruovaného Centra Charlemagne 20. června 2014, k příležitosti Karlovskému roku.

politické slovanské elity, placení tributů⁶⁸ či to, do jaké míry ovlivnil Karel Veliký šíření křesťanství ve středoevropském prostoru. Zvuková kvalita jejich dialogu je velmi dobrá, rozhovor byl natáčen na v klidném, tichém prostředí bez okolních ruchů a není dokreslen podkresovou hudbou.

Po rozhovoru s Václavem Držkou Daniela Vrbová posluchače v krátkosti seznámí s místem, do kterého se díl pomalu přesouvá. Toto místo jsou německé Cáchy, zimní sídlo Karla Velikého. Za zvuků tekoucí vody, které mají evokovat cášské léčivé prameny a mužského hlasu, který mluví německy, uvede autorka druhého respondenta, průvodce Rainharda Meuera. Respondenty představuje Daniela Vrbová vždy stříhem v krátkých titulcích před jejich prvním vstupem, čímž je posluchač srozumitelně informován o tom, kdo právě bude hovořit.

Rainhrad Meurer přibližuje posluchačům život Karla Velikého z jiného úhlu, než tomu bylo u respondenta předcházejícího. Hovoří převážně o životě Karla Velikého v Cáchách a životě královského dvora. Autorka nevede plynulý dialog s Rainhardem Meurerem, jako tomu bylo u historika Václava Držky. Průvodce hovoří sám a autorka doplňuje informace v krátkých vstupech, které byly nahrány ve studiu. Zde Daniela Vrbová užila natočení voice overu,⁶⁹ který nechala načíst českým dabérem. Přirozený mluvený projev Meurera pomalu přejde do fade outu⁷⁰ a začne se prolínat s hlasem dabéra. Posluchač si je tak vědom, co respondent sděluje a zároveň vnímá i jeho přirozený jazykový projev. Stejně je tomu i u nadcházejících dvou respondentů, historika Franka Pohleho a cášské kunsthistoričky Sarvenaz Ayooghi, které je dabována pochopitelně hlasem ženským. Němčina v tomto díle zastává důležitou funkci, německý jazyk je místy slyšet v pozadí i promluvách a komentářích autorky Daniely Vrbové. Dotváří a dokresluje atmosféru Cášského prostředí, můžeme tedy říct, že němčina zastává i funkci podkresu.

Díl o Kralu Velikém není příliš četný, co se týče hudby, zvuků, ani ruchů.

---

⁶⁸ Platba placená vládcem jiným panovníkům, které mohla být jak finanční, tak naturální. Tributy platily také státy poražené ve válkách svému pokořiteli.

⁶⁹ Je označení hlasu člověka, který se specializuje na čtení textů, aniž by přitom byl vidět. Tato osoba je též označována jako spíkr, hlasatel, voice talent. Často jsou tváře těchto osob neznámé, na rozdíl od jejich hlasů. Voice overy vyrábí osoby mnohdy téměř neznámé, ale také herci, redaktoři nebo moderátoři.

⁷⁰ V rozhlasové terminologii znamená zeslabení zvukové stopy do jejího úplného vymizení.

Hudebním leitmotivem pořadu je Cášský katedrální sbor. Sborové pasáže plní funkci jak hudebního předělu, tak hudebního podkresu, neboť často vykresluje mluvená slova respondentů. Zvuky, které doplňují zvukovou stopu, jsou kostelní zvony, zvuk tekoucí vody a křik dětí. Tyto ilustrativní zvuky se také pojí s místem, ve kterém se v dokumentu momentálně posluchač ocitá. V moment, kdy autorka začne hovořit o Cášské katedrále, místu kde jsou uloženy ostatky Karla Velikého, začnou se ozývat kostelní zvony. Ve spojitosti s cášskými léčivými prameny je zařazen zvuk tekoucí vody, jako symbolu léčivých pramenů. Všechny tyto zvuky podtrhují a přispívají k autentičnosti dokumentu.

Za zvuků kostelních zvonů se posluchači v posledních minutách přesouvají z německých Cách zpátky na české území, konkrétně na pražský Karlov. O Karlovském chrámu, který nechal postavit Karel IV. na počest svého patrona Karla Velikého, hovoří poslední respondent, průvodce Michal Soukup. Spolu s Michalem Soukupem se posluchač přesouvá do místa Karlovského chrámu, kam je zavedla slovem autorka Daniela Vrbová. Díky zvukům ozvěny, která zní spolu s hlasem průvodce Michala Soukupa, nabývají posluchači dojmu, že se účastní prohlídky kostela spolu s ním.

Zvolené užití stříhové skladby umožňuje autorce vysvětlit a převážně doplnit komentáře respondentů. Například, když hovoří německý historik Frank Pohle z Cášské univerzity o zásobování potravou své poddané a dvůr, plynule na téma naváže autorka Daniela Vrbová a informace doplní. Jak uvádí v začátku dokumentu, své informace a komentáře čerpá především z knihy *Karel Veliký: Vládce Západu*.⁷¹ Její doplňující komentář tedy začíná slovy: „*Jak uvádí Dieter Hägermann.*“ Svými komentáři a doplňující informací rovněž volně opouští aktuálně probírané téma a přesouvá pozornost k tématu dalšímu, na které záhy reaguje respondent.

V závěrečných titulcích uvede ještě jednou celými jmény všechny respondenty, kteří v dokumentu vystupovali, interpreta použité hudby a rozloučí se.

Díl o Karlu Velikém autorky Daniely Vrbové má spíše vzdělávací, než dokumentární charakter. Počet respondentů je vzhledem k půlhodinové stopáži velký a vystupují v něm pouze historikové a odborníci na dané téma, kteří doplňují a rozvíjejí

---

⁷¹ Autorem knihy *Karel Veliký: Vládce západu* je německý historik Dieter Hagermann. V obsáhlé monografii, která vyšla v roce 2000, se Hagermann podrobně zabývá osobností krále, později císaře Karla Velikého.

poznatky posluchače. Z historiků vybrala jak zástupce Německa, tak České republiky, kteří byli autorkou vybráni z hlediska národnostního a kulturního, neboť osobnost Karla Velikého zasáhla do českého území jinak, než do německého. Téma o Karlu Velikém je doplněno dokumentárními prvky v podobě ilustrativních zvuků a hudebního motivu i podkresu.

3.3 Hertl David: Leopold Lojka

David Hertl po studiu Střední průmyslové školy grafické v Praze odešel na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy studovat dějiny, ale po třech letech skončil. V roce 2006 přešel do Českého rozhlasu Sever.⁷² Pracoval také externě pro Svobodnou Evropu, na pořadu Hlasy a ohlasy. Mezitím dále spolupracoval s rozhlasem v Ústí nad Labem, kde si mohl projít různými odvětvími jako politika, ekonomika, sport či kultura.⁷³ V roce 2006 se stal spoluautorem pořadu *Severočeský Atlas*, který se vysílal každý týden až do září roku 2012 a přinášel reportáže ze zajímavých míst Ústeckého a Libereckého kraje, pozvánky na výlety a rozhovory s historiky. Byl také autorem pořadů z cyklu *Tajemství našich letokruhů* (2011), ve kterém na své životní osudy vzpomínali zajímavé osobnosti severních Čech. Až do skončení stanice Českého rozhlasu 6 pracoval pro cykly *Téma* a *Historie věčně živá*. Pro cyklus *Historie věčně živá* natočil například pořady, *Jak se lounští řezníci zasloužili o stát* (2011), *Památky, které ustoupily uhlí* (2011), *Skandály středověkých kněží* (2012), *Nerozumím aneb Život Němců v Československu, kteří nebyli odsunuti* (2011), ad.⁷⁴ V současné době se podílí na přípravě pořadů *Portréty*,⁷⁵ *Archiv plus*⁷⁶ a *Historie plus*. V letošním půlroce pro

---

⁷² JEŠUTOVÁ, Eva, a kolektiv. *99 Významných tvůrců rozhlasových dokumentů*. 1. vyd. Praha : Radioservis, a.s., 2013. s. 61. ISBN 978-80-87530-31-3.

⁷³ HERTL, D. *David Hertl* [online]. Český rozhlas [citováno 26. 2. 2015]. Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/lide/cv_dokument/_zprava/david-hertl--788761>.

⁷⁴ JEŠUTOVÁ, cit. 72, s. 62.

⁷⁵ Pořad je zaměřen na osobnosti za světa umění, literatury, vědy, hudby, politiky, ad., doplněn zvukovými nebo psanými ukázkami za života dané osobnosti.

⁷⁶ Cílem pořadu je přiblížit posluchačům to nejzajímavější ze zvukového archivu Českého rozhlasu. Nabízí také autorský pohled na převratné historické události i dějiny všedního dne.

cyklus *Historie plus* připravuje cyklus *600 let od upálení Mistra Jana Husa*.

Hertl David: Leopold Lojka

Autor: David Hertl

Premiéra: 28. 6. 2014

Stopáž: 29:06

Díl cyklu *Historie plus* Davida Hertla pojednává o řidiči Leopoldovi Lojkovi, který v den sarajevského atentátu řídil vůz s Františkem Ferdinandem. Toto téma bylo uvedeno ke stému výročí od sarajevského atentátu, který se uskutečnil 28. června 1914. Na Českém rozhlase Plus měl tento dokument premiéru k přesnému výročí ke dni atentátu 28. Června 2014.

Dokument se zabývá především životem Leopolda Lojky, jeho osudech po atentátu a zamýšlí se nad otázky míry jeho viny nad první světovou válku nebo proč byl v den atentátu osobním řidičem Františka Ferdinanda právě on.

Tento díl má také důležitou vedlejší dějovou linii, která pojednává o životě Tomáše Dvouletého, jež byl oficiálním osobním strážcem i řidičem arcivévody.

V pořadu vystupuje několik respondentů. Tím hlavním je Jiří Skoupý⁷⁷ z Brna, který se životem a osudem Leopolda Lojky zabývá několik let. Dalšími respondenty jsou Tomáš Dvouletý, vnuk osobního řidiče arcivévody Tomáše Dvouletého, Vladimír Kaiser, ředitel archivu města Ústí nad Labem a historik Jiří Rak.

Pořad začíná pravidelnou úvodní znělkou pořadu *Historie plus*, po které následuje přibližně minutový úsek z audio nahrávky Osudů dobrého vojáka Švejka v interpretaci Jana Wericha, který posluchače živě uvádí do období počátku první světové války. Audio nahrávka s Janem Werichem zazní v pořadu celkem dvakrát, podruhé ještě v jeho samotném závěru.

Téměř polovinu dílu o Leopoldovi Lojkovi, hovoří respondent Jiří Skoupý, který se jeho životem zabývá několik let. S autorem Davidem Hertlem vedou plynulý

---

⁷⁷ Výsledky jeho bádání o Leopoldovi Lojkovi jsou k dispozici pouze v elektronické podobě, neboť pro vydání své knihy nenašel vydavatele.

dialog, v němž rozebírají kromě samotného atentátu život Lojky. Hovoří především o osudech Leopolda Lojky po válce, jeho ženě, dětech a poslední dochované zmínce o něm. Dialog není přibarven žádným hudebním podkresem, ale zaznívají v něm okolní realistické zvuky venkovního prostředí. Rozpoznatelné jsou především zvuky motorových vozidel, díky kterým je zřejmé, že se autor s respondentem nachází poblíž silnice.

Co se týká mluveného projevu Jiřího Skoupého, je jeho slovní zásoba velmi bohatá, ovšem tempo řeči příliš rychlé, místy na hranici dobré srozumitelnosti.

Po prvním respondentovi zazní ústřední hudební motiv celého dílu, fanfára složená z dechových hudebních nástrojů. Fanfára má funkci nejen hudebního motivu, ale také hudebního předělu, po níž Davida Hertl uvede druhého respondenta, historika Vladimíra Kaisera. Uvede jej za užití krátkého střihu, chvíli poté, co již nějakou dobu Kaiser hovoří. Po tomto kratičkém přerušení uvádějícím titulkem respondent dále pokračuje v již započatém tématu. Na konci zmíní jméno Tomáše Dvouletého, oficiálního řidiče Františka Ferdinanda, čímž se dokument přesune k druhé dějové linii.

Za zvuku fanfár se díl přesouvá ke třetímu respondentovi Tomáši Dvouletému, jmenovci a vnukovi Tomáše Dvouletého, který byl, jak sem již zmínila, oficiálním řidičem arcivévody. Tomáš Dvouletý posluchačům zprostředkovává příběh svého dědečka na základě vzpomínek své babičky, neboť se s ním nikdy nesešel. Dle barvy jeho hlasu lze vyčíst, že je to muž ve středních letech. Jeho mluvený projev je na rozdíl od předcházejících dvou respondentů více hovorový a bezprostřední, což může být i do jisté míry zapříčiněno prostředím, ve kterém rozhovor probíhá. Jak je patrné z okolních ruchů, David Hertl vede hovor s Tomášem Dvouletým nejspíše v hospodě či nějaké hlučnější restauraci. Rozhovor je podbarven realistickými zvuky prostředí, jako jsou ťukání sklenic nebo povídání lidí, které přechází v nesrozumitelný šum. Celý rozhovor mezi Davidem Hertlem a vnukem Dvouletého, tak na rozdíl od ostatních respondentů, působí bezprostřednějším a méně formálním dojmem.

V posledních 10 minutách dějová linka dokumentu vrací zpátky k Leopoldovi Lojkovi, kdy se v promluvách střídají dva respondenti, Jiří Skoupý a historik Jiří Rak, zabývající se 19. stoletím a zejména pozdní habsburskou monarchií.

S Historikem Jiřím Rákem vede David Hertl rozhovor v tichém, klidném

prostředí. Jediným realistickým ruchem je ptačí zpěv, který je slyšet pouze na pár vteřin. Po hudebním předělu fanfár posluchače David Hertl zavede slovem opět do Brna za prvním respondentem Jiřím Skoupým. S ním se nachází na místě, kde se bude stavět pamětní deska Leopolda Lojky. Tuto informaci se posluchači dozví z rozhovoru Davida Hertla s Jiřím Skoupým. Rozhovor ukončují o tom, kdy pamětní deska bude odhalena. Následuje instrumentální hudební předěl, složený z dechových nástrojů. Tentokrát to ovšem není veselá fanfára, která pořad doprovázela po celou dobu, nýbrž melodie pomalejšího tempa a melancholičtějšího rázu.

David Hertl poté v komentáři sdělí, že se jel na náhrobní desku podívat do kamenictví, kde byla zhotovena. Nahrávka návštěvy kamenictví je ryze autentická, posluchač slyší příchod Davida Hertla a Jiřího Skoupého do kamenictví, kde jim otevře dveře žena, kterou žádají o prohlídku pamětní desky. Kromě krátkého dialogu s pracovníci kamenictví posluchač také slyší otevření a zavření dveří, díky kterým vstupuje do místnosti spolu s nimi, čímž se umocňuje autenticita.

Díl končí stejným kompozičním prvkem, kterým začal, audio nahrávkou *Osudů dobrého vojáka Švejka* v interpretaci Jana Wericha. Na úplný konec zazní věta: „*Válka bude, víc vám neřeknu!*“

Dílo Davida Hertla o Leopoldu Lojkovi se nejvíce přibližuje žánru rozhlasového dokumentárního pásma, které stojí na pomezí mezi rozhlasovou publicistikou a uměleckou tvorbou. V kompozici využívá hudební předěly, reportážní záběry, záznam rozhlasové hry a vše doplňuje svým moderátorským slovem. Příběh o Leopoldu Lojkovi nevypráví pouze na základě faktografických, historických pramenů a respondentů, ale zahrnuje do něj osobní rovinu, kterou představuje respondent Jiří Skoupý. Ten posluchačům zprostředkovává pohled na osobní život Leopolda Lojky. Stejně je tomu u druhé, vedlejší dějové linii, jež zastupuje vnuk Tomáše Dvouletého, osobního řidiče Františka Ferdinanda.

4 SROVNÁNÍ PŘÍSTUPU TVŮRCŮ

V předcházející kapitole jsme popsali konkrétní vybrané díly z cyklu *Historie plus* a nyní se zaměříme na jejich srovnání. Konkrétně budeme srovnávat přístupy tvůrců z hlediska formálního zpracování a žánru, ale také, co mají společné a čím se naopak od zpracování tématu liší.

V dílech tvůrců se nachází několik společných prvků, tím prvním je například zapojení hudby, kterou si volí každý autor sám. Veškeré hudební motivy jsou voleny především s ohledem na vhodnost k tématu daného dílu. V cyklu Ivany Denčevové je ústředním hudebním motivem emigrantská hymna Dáši Vokaté *Až se rozejdem*, Daniela Vrbová zvolila Cášský katedrální sbor a David Hertl instrumentální fanfáru složené z dechových nástrojů evokující příjezd císaře Františka Ferdinanda. Všechny tyto hlavní hudební motivy korespondují s tématem a obsahem děl uvedených autorů. Autoři mají ve svých dílech společný také čas děje, všichni zvolili chronologické vyprávění, začínající krátkým představením osobnosti, pokračující jejími důležitými životními momenty, až k jeho konci. Ve vyprávění je důraz nejvíce kladen na klíčové okamžiky osobnosti.

Nejvýraznějším společným rysem autorů je výběr skupiny respondentů z řad odborníků. Vzhledem k tématům, kterým se cyklus věnuje, to jsou většinou vědci z různých oborů, nejčastěji historikové, univerzitní pracovníci, průvodci, rodinní příslušníci, pamětníci, ad. U všech tří výše uvedených pořadů tito respondenti vystupují. V dokumentu o Karlu Velikém Daniely Vrbové vystupují historikové dva, doc. Václav Držka a prof. Frank Pohle, cyklu Ivany Denčevové je to zase historik Michal Stehlík a v díle Davida Hertla zastupuje odborný pohled na téma ředitel archivu Vlasimír Kaiser.

Naopak se tvůrci liší výběrem respondentů, kteří zastupují v dílech určitou osobní rovinu. V cyklu Ivany Denčevové *Rozdělení železnou oponou. Příběhy otců a synů* představují osobní pohled na téma synové hlavních protagonistů, v díle Davida Hertla tuto rovinu reprezentuje Jiří Skoupý a především Tomáš Dvouletý, vnuk také Tomáše Dvouletého, o kterém dějová linka také pojednává. Výjimkou je Daniela

Vrbová, jež do svého dílu o Karlu Velikém nevybrala žádného respondentů, který by zastupoval osobní rovinu, vystupují tu pouze historikové, průvodci nebo kurátoři výstav. Zde se objevuje další výrazný rozdíl mezi tvůrčím žánrovým zpracováním. Dílo Daniely Vrbové má ryze vzdělávací charakter a jeho účelem je posluchače informovat a vzdělávat, tím se naprosto liší od žánrového zpracování dílu Davida Hertla a cyklu Ivany Denčevové. Všechny tři díly Ivany Denčevové mají užitými kompozičními prvky blízko k dokumentárnímu pásmu, dramatická stavba dílů je proložena slovy moderátorky, hereckým čtením dopisů, autentickým dobovým materiálem, reportážními záběry a hudebními předěly. Podobný postup se nachází i u Davida Hertla, který v kompozici využívá hudební předěly, reportážní záběry, záznam rozhlasové hry a vše doplňuje svým moderátorským slovem.

Záznamy s respondenty všech tří dílů byly nahrávány v různých prostředích s jinou a proměnlivou akustikou. Ruchy, které jsou ze záznamů patrné pomáhají posluchačům určit konkrétní místo, kde se právě autor s respondentem nachází. Výjimkou je tematický cyklus Ivany Denčevové *Rozdělení železnou oponou. Příběhy otců a synů*, kdy důležitého respondentů historika Michaela Stehlíka hostí moderátorka pořadu přímo ve studiu. Oproti ostatním pořadům z cyklu je zde patrný čistý, studiový zvuk. Cyklus Ivany Denčevové má tedy besední charakter, díky historikovi Michalu Stehlíkovi, který byl hostem ve studiu po všechny díly a obohatil tak téma odbornými komentáři.

Byť je dramaturgie pořadu cyklu *Historie plus* zaměřena na historické události a témata především z 20. století, jednotlivé pořady se ve způsobu zpracování či námětu liší. Každý z tvůrců, který se na pořadu podílí, zanechává v jednotlivých pořadech svůj vlastní tvůrčí rukopis. Cyklus je uváděn ve stejném vysílacím čase a stejnou, přibližně půlhodinovou, stopáží. Každý jednotlivý díl tvoří uzavřený celek, což platí i tematického cyklu Ivany Denčevové *Rozdělení železnou oponou: Příběhy otců a synů*. Pořady cyklu *Historie plus* obsahují nejen prvky umělecké, ale z velké části i reportážní. Umělecká rovina je zde zastoupena užitými prvky, jako je hudba, herecké čtení dopisů, úryvky z rozhlasové hry. Všechny tyto výrazové a vyjadřovací prostředky pak tvoří jednotný celek.

ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo přestavit cyklus *Historie plus* Českého rozhlasu Plus a na základě vybraných děl srovnat přístup jeho tvůrců z hlediska kompozičního zpracování a žánru.

V první kapitole jsem nejprve přiblížila pojem cyklus a následně představila cyklus *Historie plus*. Dříve, než se spustilo vysílání Českého rozhlasu Plus, měl cyklus *Historie plus* svého předchůdce, byla jím *Historie věčně živá* Českého rozhlasu 6. V návaznosti, kterou na jejího předchůdce pořad má jsem blíže uvedla i *Historii věčně živou*. V krátkosti jsem uvedla také tematické zaměření obou stanic, Českého rozhlasu Plus a Českého rozhlasu 6. Blíže jsem také uvedla tvůrčí tým cyklu *Historie plus* od odpovědné redaktorky přes autory, až po zvukaře. Dále jsem se zaměřila na tematické zaměření cyklu a jeho kompoziční autorské zpracování.

Ve druhé kapitole jsem důkladněji rozebrala a představila jednotlivé žánry, které se v cyklu *Historie plus* vyskytují. Mezi popsány žánry byly rozhlasový dokument, pásmo, magazín, rozhovor, komentář, rozhlasová reportáž, beseda, medailon a rozhlasová četba. Primárně jsem se snažila vysledovat jak, se jednotlivé žánry odráží v kompozici a zpracování tohoto cyklu.

V praktické části jsem analyzovala vybrané díly cyklu *Historie plus*, která jsem si zvolila na základě různorodosti zpracování. Rozbírala jsem nejvýraznější kompoziční prvky, znaky rozhlasové tvorby a také dějovou linku. Ve všech analyzovaných dílech cyklu *Historie plus* je patrná role autora, která sahá od výběru tématu, přes nasbírání materiálů, výběru respondentů, natáčení, až ke kompozičnímu zpracování. Autoři si volí tematicky různorodé téma, o které se zajímají hlouběji a odvypráví jej posluchačům prostřednictvím vlastního tvůrčího pohledu.

V poslední čtvrté kapitole jsem shrnula, v jakých formách a prostředcích jsou si autoři analyzovaných děl blízcí a čím se od sebe naopak liší.

Došla jsem k závěru, že tvorba autorů cyklu *Historie plus* nese několik společných znaků, jako výběr respondentů z řad odborníků na dané téma, chronologické vyprávění či výběr ústředního hudebního motivu korespondujícího

s tématem. Na druhé straně se od sebe v některých formách odlišují, především žánrovým zpracováním. Někteří autoři preferují ve svých dílech besední charakter, jiní mají blíže k formě reportážního vyprávění či dokumentu.

Cyklus *Historie plus* ve vysílání Českého rozhlasu Plus je v rozhlasovém kontextu chápán jako pořad zabývající se historickými tématy a osobnostmi. Posluchačům tohoto cyklu jde primárně o prohloubení jejich historických znalostí a rozšíření informací o výrazných osobnostech českých dějin. Forma zpracování však u cyklu *Historie plus* hraje důležitou roli, neboť se díky vhodně užitým kompozičním prostředkům může stát téma atraktivnějším nejen pro stálé posluchače, ale také pro posluchače nové.

POUŽITÉ ZDROJE

Literatura

BLÁHA, Ivo. *Zvuková dramaturgie audiovizuálního díla*. 2. dopl. vyd. V Praze: Akademie múzických umění, 2004. 145 s. ISBN 80-7331-010-4.

BOZDĚCH, Václav. *O jazyce rozhlasu a televize*. 1. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1982. 144 s.

BURIANOVÁ, Tereza. *Rozhlasový dokument – portrétní vyprávění*. Brno 2010. Bakalářská diplomová práce, Masarykova Univerzita v Brně, Filozofická fakulta, Fakulta sociálních studií.

HALADA, Jan a OSVALDOVÁ, Barbora. *Encyklopedie praktické žurnalistiky*. 1. vyd. Praha: Libri, 1999. 256 s. ISBN 80-85983-76-1.

HANÁČKOVÁ, Andrea. *Český rozhlasový dokument a feature v letech 1990-2005: Poetika žánrů*. 1. vyd. Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně, 2010. 207 s. ISBN 978-80-86928-79-1.

JEŠUTOVÁ, Eva a kol. *Od mikrofonu k posluchačům: z osmi desetiletí českého rozhlasu*. Vyd. 1. Praha: Český rozhlas, 2003. 667 s. ISBN 80-86762-00-9.

JEŠUTOVÁ, Eva a kol. *99 významných tvůrců rozhlasových dokumentů*. Vyd. 1. Praha: Radioservis, 2013. 263 s. ISBN 978-80-87530-31-3.

JURMAN, Michal. *Zvukové umělecké experimenty v českém rozhlasovém vysílání: [z oboru rozhlas, televize, film, scenáristika]*. vyd. 1. Brno : Janáčkova akademie múzických umění v Brně, 2008. 142 s. ISBN 978-80-86

KUSSOVÁ, Marta. *Pásmo jako rozhlasový žánr*. 1. vyd. Praha : Univerzita Karlova, 1984. 237 s.

MARŠÍK, Josef. *Výběrový slovníček termínů slovesné rozhlasové tvorby*. Praha : Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, 1999. s. 7.

MOTAL, Jan a kolektiv. *Nové trendy v médiích II*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. s. 113. ISBN 978-80-2010-5826-2.

PERKNER, Stanislav. *Žánry rozhlasové žurnalistiky*. 1. vyd. Praha : Katedra rozhlasové žurnalistiky UK, 1982, 134 s.

PERKNER, Stanislav, SLOVÁK, Leopold. *Teorie a praxe rozhlasové žurnalistiky*, 1. vyd. Brno : Novinář, 1986, 280 s.

VALUŠIAK, Josef. *Základy střihové skladby*. 1. vyd. Praha : AMU, 2005, s. 143. ISBN 80-7331-039. s.

Prameny

Emailový rozhovor s Danielou Vrbovou, pořizen 12. března 2015. Textový záznam uložen v osobním archivu autorky této práce.

DENČEVOVÁ, Ivana. *Rozdělení železnou oponou. Příběhy otců a synů. Sláva Volný*. Premiérově vysíláno 4. 10. 2014, Český rozhlas Plus. Stopáž: 28:46.

DENČEVOVÁ, Ivana. *Rozdělení železnou oponou. Příběhy otců a synů. Jiří Gruša*. Premiérově vysíláno 1. 11. 2014, Český rozhlas Plus. Stopáž: 29:03.

DENČEVOVÁ, Ivana. *Rozdělení železnou oponou. Příběhy otců a synů. Jiří Němec*. Premiérově vysíláno 29. 11. 2014, Český rozhlas Plus. Stopáž: 29:13.

HERTL, David. *Leopold Lojka*. Premiérově vysíláno 28. 6. 2014, Český rozhlas Plus. Stopáž: 29:06.

VRBOVÁ, Daniela. *Karel Veliký*. Premiérově vysíláno 25. 1. 2014, Český rozhlas Plus. Stopáž: 30:18.

Elektronické zdroje

Český rozhlas. *Český rozhlas 6* [online]. [citováno 12. 3. 2015]. Dostupné z WWW: <<http://www.rozhlas.cz/cro6/ostanici>>.

Český rozhlas. *Český rozhlas Plus* [online]. [citováno 12. 3. 2015]. Dostupné z WWW: <<http://www.rozhlas.cz/plus/ostanici/>>.

Český rozhlas. *Daniela Vrbová* [online]. Český rozhlas [citováno 26. 2. 2015]. Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/lide/cv_publicistika/_osoba/2510>.

Český rozhlas. *David Hertl* [online]. [citováno 26. 2. 2015]. Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/lide/cv_dokument/_zprava/david-hertl--788761>.

Český rozhlas. *Ivana Denčevová* [online]. [citováno 26. 2. 2015]. Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/lide/plus/_zprava/ivana-dencevova--126570>.

Český rozhlas. *Michaela Krčmová* [online]. [citováno 26. 2. 2015]. Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/lide/cv_dokument/_zprava/michaela-krcmova--439381>.

NÁZEV:

Cyklus Historie plus ve vysílání Českého rozhlasu

AUTOR:

Markéta Petulová

KATEDRA:

Katedra divadelních a filmových studií

VEDOUcí PRÁCE:

prof. PhDr. Tatjana Lazorčáková Ph.D.

ABSTRAKT:

Tato bakalářská práce se zaměřuje na cyklus *Historie plus* Českého rozhlasu. V rámci vymezení bakalářské práce se věnuji také historii cyklu, tematickým okruhům, tvůrcům a jeho návaznosti na pořad *Historie věčně živá*.

Cílem mé bakalářské práce bylo představit cyklus *Historie plus* a na základě analýz vybraných děl, věnovaných historickým osobnostem, postihnout přístup tvůrců z hlediska formálního zpracování a žánru. Dále také určit dramaturgické uchopení tvůrců a porovnat jejich přístup v rámci zpracování tématu.

Na základě analýz vybraných děl jsem došla k závěru, že tvorba autorů cyklu *Historie plus* nese několik společných znaků, jako výběr respondentů z řad odborníků na dané téma, chronologické vyprávění či výběr ústředního hudebního motivu korespondujícího s tématem. Na druhé straně se od sebe v některých formách odlišují, především žánrovým zpracováním.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Cyklus Historie plus, Historie věčně živá, Český rozhlas Plus.

TITLE:

The Historie Plus series in the broadcast of Český rozhlas

AUTHOR:

Markéta Petulová

DEPARTMENT:

The Department of Theatre, and Film Studies

SUPERVISOR:

prof. PhDr. Tatjana Lazorčáková Ph.D.

ABSTRACT:

This bachelor's work is focused on *The Historie plus* series in the broadcast of Český rozhlas. In the terms of the accurate determination of my bachelor's thesis, I also focus on the history of *Historie plus* series, the thematic ranges, creators of the series and his continuity of the *Historie věčně živá*.

The aim of my bachelor's thesis was introduce The Historie plus series and on the basis of analyses of selected parts, dedicate to the historical figures affect access of the authors from the formal processing and genre. Furthermore, to determine the author's dramaturgical grip and compare their approach in the context of treatment of the topic.

On the basis of analyses of selected parts, i have come to the conclusion that, the author's creation of the Historie plus series carriers several common characteristics, such as the selection of the respondents from among experts on the subject, the chronological narration or the selection of the central music theme, corresponding to the topic. On the other hand, they apart from each other in some forms differ, mainly the genre processing.

KEYWORDS:

The Historie Plus series, Historie věčně živá, Český rozhlas Plus.